

REȚETARUL UNEI OCUPĂRI

**sau organizarea ocupării studentești
a Facultății de Umanism și Științe
Sociale din Zagreb**

Colectivul Pagini Libere este conștient de impactul ecologic
al cărților în format fizic, așa că îți reamintim:

Împarte

cu cei dragi, din familie sau comunitate, cărțile tale.

Donează

cărțile de care crezi că nu mai ai nevoie.

Nu arunca

O carte, oricât de deteriorată, nu se aruncă niciodată.

Repară

Fă-ți timp pentru a repara o carte și dă-i șansa ca ea să
lumineze mintea altor oameni.

Nu cumpăra ce nu ai nevoie

Nu cumpăra cărți doar de decor.

Cumpără numai ceea ce te interesează cu adevărat.

Rețetarul unei ocupări

***sau organizarea ocupării studentești
a Facultății de Umanism și
Științe Sociale din Zagreb***

2024

PAGINI LIBERE
este un colectiv editorial libertar.

pagini-libere.ro
[instagram.com/paginilibere](https://www.instagram.com/paginilibere)

The Occupation Cookbook, Center for Anarchist Studies, 2009
Translated from Croatian by Drago Markiša

Prima ediție în limba română: CRIM (Miliția Spirituală), 2013
Ediția actuală: Pagini Libere, 2024

Traducerea din engleză (2013): Andreea Dragomir, Corina David,
Felicia Raetzky, Roxana Păduraru, Doina Vella
Coperta este inspirată după original.

CUVÂNT ÎNAINTE

Acest *Rețetar* a fost tradus cândva pe la începutul anului 2013. A fost folosit ca sprijin teoretic și practic pentru organizarea ocupărilor care au avut loc în martie la Clu și București. Precum a fost de folos și altor mișcări studențești din alte geografii, din Balcani până-n Americi și înapoi.

Scoatem de pe rafturile istoriei acest text deoarece observăm că istoria se repetă, la nivel global. Doar că de această dată, studentx de pretutindeni se organizează pentru mai mult decât împotriva complicității mediului universitar cu marele capital și împotriva politicilor neoliberale ale UE sau de altundeva. Acum studentx se organizează împotriva complicității mediului universitar cu companii și instituții care susțin războiul genocidar dus de statul Israel în Palestina.

Unele lucruri s-au schimbat de atunci, dar altele au rămas aceleași, cum ar fi bazele organizării non-ierarhice, orizontale, direct democratice. Cele ce s-au schimbat țin și de tehnologie, deoarece din 2009, când a fost scris *Rețetarul* original, sfera social media s-a schimbat radical, ocupând o tot mai mare arie a vieților noastre. Acum există aplicații mai sigure de chat care permit organizarea de la distanță, pe când acum 11 ani se foloseau alte metode, mult mai rudimentare (dar și mai sigure), precum organizarea față-n față. Acum lumea depinde și mai puțin de mass-media pentru a fi vizibilă. Acum fiecare om poate fi un jurnalist sau un reporter amator, de la fața locului. Dar, în afară de unele lucruri practice, mult din teorie a rămas neschimbată.

Multe nu s-au scris despre ocupările din 2012 (București), 2013 (Cluj, București), sau despre cele orchestrate de organizațiile studențești în 2015. Acelea erau parte din momentele istorice globale în care s-au format. Le va veni vremea, cât mai curând posibil, să fie discutate mai pe îndelete, pentru a vedea care au fost succesele și care au fost eșecurile acelor mișcări.

Dar până atunci, trăim, clipă cu clipă, un alt moment istoric global în desfășurare și sperăm ca acest rețetar să poată fi de ajutor, orișicât de puțin, așa cum a fost de ajutor multor altor persoane și generații de studentx.

Salutări tovărășești,
un fost student

Notă: Pentru a simplifica citirea, am eliminat primele trei texte, cele introductive, ca să ne concentrăm mai mult pe partea practică a cărții: „Introducere: O sută de ore la istorie” (Vlad Stoicescu), „Introducere” (Marc Bousquet) și „Prefață” (Boris Buden). Sperăm, de asemenea, ca traducătorii să nu se supere pe faptul că am preluat textul fără să le fi întrebat. Dar acest text va rămâne liber oricui dorește să-l citească, accesibil gratuit.

REȚETARUL UNEI OCUPĂRI

INTRODUCEREA PROPRIU-ZISĂ

Scopul acestui manual este de a descrie funcționarea Facultății de Științe Umaniste și Sociale din Zagreb în timpul ocupării ei de către studenți în primăvara anului 2009. Ocuparea facultății a durat 35 de zile.

Cererea studenților a fost „un sistem de educație gratuit, finanțat din bani publici pe toate nivelele, disponibil tuturor”, adică abolirea tuturilor taxelor în sistemul educațional. În timpul celor 35 de zile, 20 de facultăți și universități din 8 orașe croate au fost ocupate la un moment dat. Acest manual a fost scris de fapt cu o dublă intenție. Prima, mai puțin importantă, este cea istorică – dorința de a consemna aceste întâmplări.

Intenția principală a fost de a prezenta experiențele noastre în așa fel încât ele să poată fi de ajutor altor studenți care hotărăsc să inițieze demersuri similare.

Noi credem că o descriere a sistemului de ocupare a universității, care în unele privințe este destul de neobișnuit, va fi interesantă pentru alți studenți activiști. În primul rând, facultatea nu a fost ocupată în așa fel încât accesul în campus să fie interzis, cum se întâmplă în unele cazuri. Așadar ar fi mai indicat să numim această acțiune „controlul studenților asupra facultății”, nu „ocupare”. Nu au fost blocate decât cursurile, restul activităților desfășurându-se în mod obișnuit (administrația, biblioteca, librăria și alte facilități au funcționat normal, în timp ce profesorii au putut lucra în birourile lor ca de obicei). În al doilea rând, facultatea a fost deschisă tuturor (studenți ai altor facultăți, cetățeni obișnuiți, jurnaliști). În al treilea rând, plenurile (adunările plenare) în care se luau decizii privind funcționarea facultății ocupate erau și ele deschise nu doar studenților FSUS ci tuturor

celor care doreau să participe. Toți cei prezenți aveau dreptul de a participa activ și de a vota.

Tebuie să precizăm în acest punct că unele probleme sunt discutate de mai multe ori în acest text, dar noi am considerat acest lucru necesar pentru a explica unele aspecte din mai multe perspective. Primul capitol („Organizarea Controlului Studenților al FSUS”) oferă o privire generală asupra tuturor aspectelor acestei ocupări. Al doilea capitol („Cum să organizezi un plen?”) este un fel de introducere istorică mai puțin formală și anticipează unele probleme care vor fi explicate mai pe larg în următoarele capitole. După aceste capitole se explicitează descrierea plenului și a grupurilor active de muncă, precum și alte aspecte ale ocupării. Ultimul capitol descrie contextul social al luptei studenților pentru o educație gratuită și liberă.

În final, o notă asupra autorilor acestui manual. Pentru că natura tuturor acțiunilor noastre este colectivă și anonimă, autorii acestui manual sunt, în mod firesc, anonimi. A fost realmente o muncă colectivă. Fiecare capitol a fost redactat de un autor diferit. Toți autorii au avut contact direct cu aspectele pe care le descriu, deci le cunosc foarte bine. Textul a fost în final editat, completat și corectat de toți cei care au dorit să facă acest lucru, într-o manieră democratică.

NOTĂ În noiembrie/decembrie 2009 (după publicarea *Rețetarului*), a avut loc un al doilea val de ocupări studențești în Croația, care a durat 2 săptămâni și la care au luat parte 10 facultăți din 5 orașe diferite. Revendicările și metodele folosite au fost similare.

ORGANIZAREA PRELUĂRII CONTROLULUI DE CĂTRE STUDENȚII DE UMANISM ȘI ȘTIINȚE SOCIALE (FSUS)

Principalele organe ale preluării controlului de către studenții Facultății de Științe Umaniste și Sociale care a avut loc în primăvara anului 2009 au fost: plenul, grupurile de lucru și securitatea.

Plenul

Plenul (ansamblul plenar, ansamblul general) este organul central al studenților cu putere de decizie din interiorul facultății ocupate. În cadrul acestuia, toate deciziile se iau în mod direct, democratic. Tot în plen se ia și decizia prelungirii – sau nu – a ocupării facultății.

Plenul este format din masa studențească interesată și din alți cetățeni (spre deosebire de alte exemple de plen din Croația, plenul FSUS a fost accesibil tuturor – decizia referitoare la gradul de accesibilitate se ia de către plenurile individuale în funcție de circumstanțe).

În cadrul plenului toți participanții au dreptul de a vota și de a lua cuvântul. Toate deciziile se iau cu majoritatea persoanelor prezente. Fiecare ședință în plen este moderată de doi facilitatori, iar la sfârșitul sesiunii se aleg alte două persoane pentru a modera următoarea ședință. În timpul ocupării, ședințele plenare se țin în fiecare zi, iar în alte circumstanțe o dată pe săptămână (dar, desigur, frecvența poate fi mărită după necesități).

Echipele și grupurile de lucru

Echipele și grupurile de lucru sunt grupuri specializate ale plenu-
lui, a căror sarcină este să se ocupe de anumite probleme importante.

Diferența dintre o echipă și un grup de lucru este dată de faptul că plenul conferă „mandate” echipelor pentru activitățile pe care acestea le realizează, în timp ce grupurile de lucru sunt, pe scurt, întâlniri la care sunt invitate toate persoanele interesate de subiect.

Echipele au membri permanenți (chiar dacă numele acestora nu sunt făcute publice, deoarece mandatul se atribuie întregului grup și nu individual), în timp ce grupurile de lucru nu au membri permanenți, ele fiind alcătuite *ad hoc* în cadrul întâlnirilor tuturor celor interesați (participanții la un grup de lucru nefiind cunoscuți înainte de începerea propriu-zisă a întâlnirii).

Mandatarea echipelor este necesară deoarece acestea execută în mod frecvent sarcini care trebuie rezolvate rapid, neexistând, așadar, timpul obiectiv necesar de a le trece printr-un plen normal sau prin regulamentul grupurilor de lucru și, de asemenea, din cauza specificității anumitor sarcini care nu pot fi executate de fiecare dată de un alt grup de persoane sau de un grup mare de persoane.

Echipele mandatate sunt: echipa de program, echipa media, echipa de blog, echipa de pază și echipa *Skripta*.

Deoarece nu ne putem aștepta ca întregul plen sau echipele de lucru care nu au membri stabili să se ocupe cu rezolvarea tuturor problemelor legate de organizarea lecturilor alternative, redactarea comunicatelor de presă, întreținerea website-ului, asigurarea pazei sau redactarea articolelor în *Skripta* (publicația oficială a plenului FSUS), plenul mandatează echipe care să ducă la îndeplinire aceste sarcini, rezervându-și totodată dreptul de a retrage mandatul unor echipe sau de a modifica componența acestora (echipele putând recruta membri noi în caz de necesitate). Exemple de grupuri de lucru sunt: echipa inter-plenară, grupul de lucru de analizare a documentelor, grupul de lucru care rezolvă aspectele tehnice ale plenului.

În unele situații, s-au creat și o echipă și un grup de lucru pentru a rezolva aceeași sarcină.

De exemplu: există grupul de lucru media (o întâlnire a tuturor celor interesați de subiect) și echipa media (echipa mandatată pentru a da comunicatele de presă și pentru menținerea contactului cu media).

Mai există, de asemenea, și un grup de lucru mandatat, respectiv grupul de lucru pentru acțiuni restrânse. Acestuia, cu toate că nu are statut de membru permanent, i se dă posibilitatea de a planifica și executa acțiuni de anvergură redusă. Aceasta înseamnă că grupul nu trebuie să ceară permisiunea plenului pentru orice acțiune pe care o realizează, din moment ce nu este posibilă planificarea detaliată a tuturor acțiunilor în cadrul plenului. În schimb, toți cei interesați pot lua parte la ședințe – unde toată lumea este invitată – având astfel oportunitatea de a participa și ei la planificarea acelor acțiuni.

Plenul poate retrace oricând mandatele acordate echipelor și grupului de lucru pentru acțiuni restrânse. Acțiunile tuturor grupurilor de lucru și ale echipelor pot fi discutate în plen. Echipele și grupurile de lucru sunt obligate să acționeze ulterior în concordanță cu concluziile și deciziile adoptate în plen.

Ca și plenul, grupurile de lucru sunt deschise tuturor, însă datorită specificului lor nu sunt frecventate de un număr mare de persoane, atâta timp cât doar persoanele interesate în mod special de un anumit domeniu participă la acestea (pe perioada ocupării au participat în medie 30 de persoane la întâlnirile grupurilor de lucru, în timp ce în perioada post-ocupare participă 5-10 persoane).

La ședințele grupurilor de lucru se discută anumite probleme și se formulează sugestii care vor fi ulterior prezentate în plen (însoțite de o scurtă sinteză a argumentelor invocate). Grupurile de lucru nu

au puterea de a lua decizii (exceptând cazul antemenționat al echipelor/grupurilor de lucru mandatate, dar care operează, și ele, tot în limitele stabilite de plen) fiecare concluzie sau sugestie propusă de un grup de lucru trebuie aprobată de plen (în cazul contrar chestiunea fiind trimisă spre rediscutare în cadrul grupului de lucru). Grupurile de lucru vor aborda problemele care nu pot fi rezolvate în plen (din cauza lipsei de timp, a specificului problemei etc.). Rațiunea de a fi a unui grup de lucru este aceea de a aprofunda anumite probleme și de a identifica soluții posibile pe care să le prezinte în plen într-un mod clar și sistematic, astfel încât plenul să dezbată asupra subiectului respectiv în mod operativ și să ia decizii în cunoștință de cauză.

Grupul de lucru poate formula mai multe sugestii/concluzii, toate urmând a fi discutate ulterior în plen. Aceasta este abordarea privilegiată, fiindcă în acest mod plenul are la dispoziție o mai mare varietate de soluții, ceea ce îi sporește șansa de a identifica o soluție care să nu fi fost gândită de grupul de lucru. Grupurile de lucru pot fi în număr nelimitat. Ele se pot forma în momentul în care apar anumite probleme și se pot dizolva atunci când acestea au fost rezolvate.

Spre deosebire de grupuri, numărul echipelor mandatate este fix, deoarece nu este necesar un număr foarte mare de astfel de echipe.

În timpul ocupării studentești și după terminarea acesteia, în FSUS au existat următoarele echipe și grupuri de lucru:

- Grupul de lucru care asigură asistența tehnică a plenului – gestionează aspectele organizatorice ale plenului, scrie agenda și instruește și pregătește facilitatorii care vor modera ședințele plenului.
- Echipa media – menține contactul cu media, implementează strategii de media (aprobată în prealabil de plen) și redactează comunicate de presă.

- Grupul de lucru inter-plenar – coordonează studenții de la alte facultăți sau alte plenuri.
- Grupul de lucru pentru acțiuni restrânse – se ocupă cu organizarea unor acțiuni (de obicei de anvergură mică) în afara facultății, pentru a promova ideea învățământului gratuit (acțiunile includ performance-uri, proteste, expoziții etc.).
- Grupul de lucru pentru evaluarea situației și pentru acțiuni viitoare – analizează situația curentă și discută posibilitățile de acțiuni viitoare.
- Grupul de lucru pentru analizarea documentelor – analizează detaliat diferite documente oficiale (coduri de lege, memorandumuri, declarații etc.) care sunt relevante pentru acțiunile întreprinse în cadrul ocupației.
- Grupul de lucru informativ – se ocupă de activitățile care țin de *Skripta* (publicația oficială a plenului), de tipărirea și distribuția publicației.
- Grupul de lucru pentru promovarea democrației directe – acest grup de lucru format în perioada post-ocupare (în toamna anului 2009) este axat pe răspândirea democrației directe în afara cadrului studențesc și universitar (ex: printre muncitori, în fabrici etc.).

Pe lângă aceste grupuri mai importante, au fost/sunt și alte grupuri, cum ar fi grupul de lucru forum (focalizat pe organizarea forumului pe internet conectat cu site-ul oficial), grupul de lucru petițional (care a avut ca sarcină organizarea petițiilor pentru gratuitatea învățământului, reușind să strângă 100.000 semnături) etc.

Paza

Grupul de pază a fost desemnat pentru asigurarea controlului în cadrul facultății pe perioada ocupației studențești.

Grupul de pază asigură ordinea în sediu și are grijă de proprietatea facultății. Poziția de membru în cadrul grupului de pază este liberă și se ocupă prin rotație. Exceptând cele trei ramificații ale corpului studențesc (plenul, grupurile de lucru și securitatea), mai sunt importante următoarele:

Echipa de programă

Echipa de programă este alcătuită dintr-un grup de persoane care asigură organizarea programului educațional alternativ care are loc în locul cursurilor obișnuite în timpul ocupării studențești.

Skripta

Skripta – publicația oficială – adică modul de comunicare al plenului FSUS a fost publicată zilnic (chiar și de două ori pe zi) în perioada ocupării. În perioada post-ocupare este publicată de obicei o dată pe săptămână.

În publicație apar comunicate de presă, diferite notificări și articole pe teme de educație sau subiecte conexe (cum ar fi drepturile sociale, tranziția în Croația, neoliberalismul, mișcările muncitorești etc.)

Blog/portal – echipa blog

Încă de la început, blogul Free FSUS – ulterior portal web – a fost un important mijloc de comunicare. Versiunea croată a websiteului: www.slobodnifilozofski.com, iar pentru informațiile în engleză (sau alte limbi straine): www.slobodnifilozofski.org.

Free FSUS funcționează ca o arhivă virtuală a acțiunii studențești pentru învățământ gratuit.

FUNȚIONAREA FACULTĂȚII PE DURATA CONTROLULUI STUDENȚILOR

Pe toată durata controlului studenților, facultatea a fost deschisă tuturor cetățenilor, exceptând nopțile; deschise tuturor au fost și plenurile, grupurile de lucru și programul educațional alternativ. Singura restricție aplicată a fost faptul că media putea înregistra doar începutul plenului (adică notificările). După aceasta, jurnaliștii puteau asista la lucrările plenului ca simpli cetățeni, dar nu aveau voie să înregistreze discuțiile.

În timpul ocupării, în afara cursurilor obișnuite (care includ și cursurile post-universitare) totul funcționa ca de obicei (administrația facultății, orele de consultații profesoriale, biblioteca, Centrul de Limbi străine, Centrul pentru Croată ca limbă străină sau a doua limbă de studiu, centrul de fotocopiere și librăria facultății, de asemenea anumite cursuri suplimentare, examenele susținute în birourile profesorilor și examenele pentru studenții pre-Bologna, conferințele deja programate etc.). Au existat situații în care s-a pus problema dacă anumite activități ar trebui sau nu să fie aprobate în cadrul facultății ocupate și, de fiecare dată, decizia pentru permiterea sau interzicerea activităților respective a fost luată în plen.

Democrație directă

O componentă importantă a auto-organizării studențești a fost procedura decizională bazată pe democrație directă. În afară de ținta stabilită (învățământ gratuit pentru toată lumea), acesta a fost unul dintre cele mai importante aspecte al întregii acțiuni. Democrația directă este un sistem în care toate deciziile mai importante sunt

luate într-un mod absolut democratic, cu majoritatea voturilor celor prezenți.

Contrar sistemului democrației reprezentative, în care se alege un număr restrâns de reprezentanți în cadrul alegerilor care se țin la intervale de câțiva ani, iar aceștia sunt mandatați să ia decizii în mod autonom, în absența unui control democratic imediat, în sistemul democrației directe toate deciziile sunt luate de majoritate. Astfel, democrația directă încurajează oamenii să devină activi și interesați de participarea la procesul decizional. Toate deciziile din timpul ocupării, ca și după terminarea acesteia, au fost luate în mod direct democratic. Sistemul direct democratic este organizat prin plenuri – adunări generale ale tuturor persoanelor interesate în cadrul cărora oricine poate vota și are drept egal de liberă exprimare a opiniei. Toate deciziile sunt luate de majoritatea persoanelor prezente.

Plenul decide continuarea ocupării facultății, precum și toate acțiunile ulterioare (atât în timpul ocupării, cât și după terminarea acesteia). Dacă apar probleme, se delegă discutarea acestora grupurilor de lucru (ședințele sunt deschise tuturor persoanelor interesate), după care se ia o decizie în plen. Avantajul modului democratic, plenar, de decizie, constă în faptul că toate acțiunile și problemele sunt tratate într-o manieră complet democratică, neexistând lideri, ceea ce reduce considerabil riscul unor potențiale manipulări.

Riscul apariției manipulării este considerabil în cadrul sistemului reprezentativ democratic, unde liderii aleși pot lua singuri decizii (în timpul negocierilor unul sau mai mulți reprezentanți pot fi influențați – sau chiar șantajați și amenințați). Avantajul modului decizional plenar rezidă în luarea deciziilor în mod colectiv în cadrul plenului de către majoritatea votanților prezenți.

Plenul nu poate alege, în nicio circumstanță, un reprezentant care să ia decizii sau să facă înțelegeri de unul singur/una singură. Plenul poate alege delegați, care comunică deciziile plenului și pot trimite înapoi chestiuni sau întrebări propuse spre considerare în cadrul plenului. Această metodă (de alegere a unor delegați) exclude eventuale manipulări ale unor reprezentanți, fiind singura metodă complet democratică.

Inițiativa studentească independentă și plenul

Grupul inițial de persoane care a demarat organizarea ocupației facultății, înainte să se țină primul plen din cadrul ocupației, a acționat sub denumirea de „mișcarea studentească independentă pentru dreptul la învățământ gratuit” (ISI).

Ulterior, însă, plenul a depășit cadrul ISI deoarece nu aborda doar problema educației gratuite și exprimă voința tuturor studenților, de vreme ce toată lumea are dreptul de a participa și de a vota în cadrul plenului. Astfel, deciziile luate în plen sunt considerate drept hotărâri ale studenților și nu ale grupului ISI. Totuși, ISI rămâne numele activiștilor care au ca obiectiv obținerea gratuității învățământului, în timp ce plenul este deschis tuturor studenților, indiferent de orientările lor politice și de opinia fiecăruia în probleme cum ar fi asigurarea învățământului gratuit.

Deși este un produs al luptei pentru dreptul la educație gratuită, plenul nu trebuie asimilat exclusiv cu lupta pentru obținerea acestui drept, el fiind un organ central decizional al tuturor studenților.

CUM SĂ ORGANIZEZI UN PLEN?

01. Introducere

Pe scurt, plenul este o întâlnire a tuturor membrilor interesați ai unui colectiv. Toți membrii colectivului au dreptul de a face parte din plen, ceea ce-i conferă acestuia legitimitate democratică, deși nu este obligatorie prezența tuturor membrilor colectivului la fiecare ședință plenară.

Ceea ce este cu adevărat important în cadrul plenului este participarea egală în luarea deciziilor a tuturor celor prezenți – nu există posibilitatea de a reprezenta o altă persoană sau un grup de persoane absente (și voturile acestora). Modul de luare de decizii în plen pune în aplicare metodele democrației participative sau directe. Modul decizional direct democratic care este implementat în cadrul plenerilor este singurul mod realmente democratic de a lua decizii care privesc întregul colectiv.

Principalul obiectiv al plenerilor este includerea tuturor persoanelor interesate în procesul decizional, mai ales atunci când sunt abordate probleme sociale majore, cum ar fi: învățământul gratuit, asistența medicală, asigurarea drepturilor de muncă etc. Posibilitatea de a fi implicați în procesul de luare a deciziilor îi motivează pe cei deseori considerați inerti, neinteresați sau apatici să participe la acțiuni politice.

Dezbaterile publice bazate pe argumente raționale demitizează procesul decizional acordând importanță fiecărui individ participant. O decizie luată se aplică tuturor. Totuși, se pune întrebarea: cine sunt aceștia toți din „tuturor”? În spatele unei decizii luate pe baza unei argumentări raționale stau toți membrii organului decizional. Ideea

fundamentală care stă la baza acestui mod de a lua decizii este posibilitatea participării oricărei persoane interesate.

De notat faptul că, pentru a-și implementa deciziile, plenul nu folosește forța, ci puterea argumentului rațional – cei care nu participă la ședințele de plen nu sunt obligați să ia în considerare decizia luată, dar vor fi informați asupra ei.

Efectul major al acestui mod de a lua decizii constă în dispersia responsabilității către toți participanții, care devin conștienți de faptul că decizia nu a fost luată de o autoritate superioară, de vreo clică organizată sau de un comitet executiv, ci exclusiv de cei care au participat la vot. Cei care se implică activ în procesul decizional nu mai pot fi calificați drept pasivi, lipsiți de interes sau participanți inactivi.

Aici, ne vom concentra asupra organizării plenului în situații de urgență, cum ar fi ocuparea sau preluarea de spații industriale sau educaționale. Vom face în mod deliberat o distincție între ocupare și preluare. Instituția poate fi preluată doar în momentul în care plenul, constând din totalitatea membrilor colectivului sau cel puțin din persoanele interesate de participare la plen, au votat pentru preluarea instituției.

Ocuparea, în schimb, poate fi, în funcție de circumstanțe (cum ar fi mărimea colectivului, posibilitatea unui sabotaj, amenințarea cu sancțiuni etc.) plănuită într-un relativ secret (fără, însă, ca această modalitate de abordare să fie obligatorie). Dacă acesta este cazul, atunci primul lucru care trebuie făcut este acțiunea însăși; după aceea preluarea este finalizată prin legitimarea *post hoc* a acțiunii. Desigur, ar fi preferabil ca toți participanții interesați să legitimeze acțiunea anterior săvârșirii acesteia, dar acest lucru nu este întotdeauna posibil, din rațiunile deja menționate. Dacă ar trebui să așteptăm mereu

consimțământul prealabil explicit al majorității, atunci de multe ori nu s-ar mai realiza nimic.

Legitimarea democratică completă chiar de la demararea acțiunii nu poate și nu trebuie să fie un obstacol în calea acțiunii directe, deși este esențial ca acțiunea să fie organizată în mod direct democratic încă de la început. În cazul în care acțiunea este pusă la cale într-o manieră relativ secretă este important totuși să se procedeze în așa fel încât cât mai mulți membri să știe despre ce e vorba, măcar în linii mari. Acest lucru este important și pentru că oferă organizatorilor oportunitatea de a evalua părerea generală despre acele anume probleme care constituie motivele viitoarei ocupări.

02. Plenul – cum și de ce?

Invariabil apare întrebarea cum se poate organiza un colectiv care funcționează pe principiul democrației directe.

Nu vom teoretiza prea mult procesul. Scopul nostru este să descriem procesul organizatoric al acestui colectiv direct-democratic al FSUS din Zagreb și să evidențiem anumite probleme de care ne-am lovit pe parcurs. Această experiență e menită să vină în ajutorul altor colective în organizarea unor organisme politice similare.

Acțiunea a fost pregătită prin canale neoficiale, apoi a fost legitimată *post hoc* prin decizia tuturor studenților care au votat pentru continuarea ocupării. Cu toate acestea, este important să precizăm că oricine ar fi putut să participe la planificarea ocupării (nimănu nu i-a fost interzisă participarea), deși nu a fost posibilă anunțarea publică a acesteia (acest lucru făcându-se chiar înainte de începerea acțiunii propriu-zise).

Toate întâlnirile din timpul planificării ocupării au avut drept reguli prestabilite principii ale democrației directe. Acestea au fost

niște mini-plenuri ante-ocupare (deși ar fi mai bine descrise ca ședințe deschise) în cadrul cărora hotărârile erau luate în mod direct democratic. Prima ședință de plen mai largă susținută înaintea ocupării facultății a avut loc cu cinci zile înainte de acțiunea propriu-zisă, atunci când o dezbateră publică pe tema gratuității învățământului (la care au participat cca. 200 de persoane) s-a transformat spontan într-un plen în care majoritatea a votat pentru ocuparea facultății. Ulterior mișcarea a fost confirmată de marele plen organizat în prima zi a preluării controlului facultății de studenți.

În timpul pregătirii acțiunii s-au ivit dileme legate de întrebarea cui i se va da dreptul de participare în plen și cui îi va fi refuzat acest drept. S-a decis că, în afara studenților facultății, dreptul de a participa va fi extins și asupra cetățenilor interesați – ceea ce a inclus și profesorii și personalul auxiliar al facultății, dar și studenții altor facultăți și universități, muncitori ș.a.m.d.

Din moment ce revendicarea învățământului gratuit este o problemă de interes public, iar universitatea este o instituție publică, „politica ușilor deschise” a fost considerată ca fiind singura acceptabilă.

Această atitudine s-a dovedit a fi cea mai bună deoarece ședințele în plen au atras deopotrivă cetățeni și studenți ai altor facultăți, rezultatul fiind extinderea rapidă a mișcărilor de ocupare la alte facultăți. Principala obiecție la politica de participare nerestricționată a fost motivată de temerea că indivizi sau grupări răuvoitoare ar fi putut încerca să obstrucționeze buna desfășurare a lucrărilor plenului. Însă acest lucru nu s-a întâmplat. Dimpotrivă, egalitatea și includerea tuturor participanților în procesul decizional s-au dovedit a fi factori de coeziune. Înainte de ocupare unii se temeau că modelul de organizare direct democratic ar putea să nu

funcționeze de fel, dar ocuparea a demonstrat în mod clar că aceste temeri erau nefondate.

Punctul de vedere dominant era acela că, dacă lupta pentru un drept fundamental cum este învățământul gratuit nu poate atrage destui participanți interesați, atunci în mod evident nu era momentul potrivit pentru a duce această luptă iar întreaga acțiune era sortită eșecului.

Încă din prima zi de ocupare în sala de curs (cu o capacitate de 350-400 de locuri pe scaune), s-au strâns în jur de 800 de persoane. Decizia continuării mișcării de ocupare s-a luat cu o majoritate covârșitoare. În timpul celor 35 de zile de ocupare nu s-au înregistrat incidente nici în cadrul plenului, nici în incinta facultății sau în afara ei.

În cadrul ședințelor pregătitoare s-au purtat discuții aprinse asupra modului de organizare a ocupării: este oare necesară blocarea tuturor activităților din cadrul facultății sau unele dintre ele pot continua? Este cazul să se blocheze fizic accesul în clădire? În cele din urmă s-a hotărât anularea cursurilor obligatorii, iar angajații facultății au avut drept de acces în clădire și în spațiile de lucru aferente. Accesul urma să fie garantat tuturor, altfel nu ar fi avut sens să propunem un program educațional alternativ (axat pe dreptul la învățământ liber și tematici conexe).

Grație acestui mod de acțiune, o parte dintre angajații facultății au susținut acțiunea studențească. Deși ar fi putut fi considerată ca neadecvată din punct de vedere ideologic, decizia de a autoriza funcționarea normală a anumitor afaceri private în interiorul facultății a fost motivată de dorința de a nu periclita situația angajaților respectivelor companii și de a nu genera conflicte cu poliția, care ar fi intervenit pentru a proteja drepturile proprietății private. S-a pus o singură condiție pentru încheierea mișcării de ocupare: asigurarea

învățământului gratuit tuturor celor care îndeplinesc criteriile pentru admiterea la facultate, considerându-se că o singură revendicare fermă este preferabilă unei multitudini de revendicări disparate. Cum a fost, însă, pregătită întreaga acțiune?

03. Pregătiri

Totul a început de la ideea întreruperii cursurilor ca un semnal de alarmă pentru a atrage atenția publicului asupra pericolului comercializării sectorului universitar. Acest lucru nu era neapărat „revoluționar” deoarece metoda era deja larg răspândită în lume. Cu toate acestea, ea nu prea era cunoscută în Croația, unde proteste studențești veritabile nu mai avuseseră loc de decenii.

Prima sarcină a grupului a fost să obțină susținere pentru acțiune de la masa studențească, încercând, simultan, să evalueze poziția profesorilor și cea a învățătorilor. Trebuie menționat faptul că susținerea publică pentru cauza gratuității învățământului se manifestase încă de la protestele din 5 noiembrie 2008, la care participaseră 1.500 persoane (în primul rând de la FSUS). Mobilizarea pe această temă a continuat cu organizarea dezbaterii publice pe tema gratuității învățământului (ocuparea propriu-zisă a început în aprilie 2009). Este important să precizăm faptul că studenții erau deja la curent cu revendicarea referitoare la gratuitatea învățământului așa cum fusese aceasta formulată anterior. Astfel că protestele din noiembrie 2008, la care au participat numeroși studenți, au conferit un anumit grad de legitimitate organizatorilor ocupației.

La baza organizarea ocupației au stat două idei esențiale:

- a. Organizarea preluării clădirii facultății și blocarea cursurilor;
- b. Modelul democratic direct de a decide continuarea sau încheierea ocupației.

În faza de organizare, grupul s-a extins cu încă 50 de persoane interesate. Era în mare parte format din studenți care mai fuseseră implicați în diverse forme de activism studentesc și din alte persoane care asistaseră, uneori în mod cu totul întâmplător, la unele sedințe pregătitoare și au decis să se alătore acțiunii. Cu toate acestea, anumite circumstanțe au facilitat organizarea acestui tip de acțiune complexă:

- a. Acțiunile politice anterioare inițiate de studenții FSUS, cum ar fi: protestele din 1996 împotriva legii Consiliului Studentesc, protestul împotriva invaziei Irakului de către SUA în 2003 și, în special, petiția împotriva intrării Croației în NATO în anul 2008, protestele împotriva taxelor pentru cursurile de master din 7 mai 2008 și primul protest important pentru gratuitatea învățământului din 5 noiembrie 2008.
- b. Discuțiile intense pe marginea aspectelor și problemelor legate de reforma procesului Bologna.
- c. Existența unor organizații studentești active.
- d. Faptul că, spre deosebire de situația din alte facultăți, corpul studentesc reprezentativ din punct de vedere legal al FSUS nu era corupt sau sub controlul vreunui partid.
- e. Existența unui spațiu studentesc autonom (Clubul studenților FSUS).

Cu toate acestea, protestele organizate pe 5 noiembrie 2008 trebuie evidențiate ca fiind momentul crucial, deoarece ideea susținerii gratuității învățământului la toate nivelurile a fost definită în timpul pregătirilor pentru acest protest. Acest protest și pregătirile pentru acesta au atras atenția oamenilor asupra problemei gratuității învățământului și au ajutat la crearea unei baze de activiști care aveau să ia parte ulterior la ocuparea facultății. De asemenea, rezultatul

protestului a pus în evidență faptul că metodele de protest convenționale (cum ar fi demonstrațiile de o zi) sunt limitate și ineficiente și că este, în consecință, necesar să apelăm la metode de luptă mai radicale.

Acestea au fost unele dintre circumstanțele care au făcut posibilă organizarea unei acțiuni de amploare în facultate. După începerea mișcării de ocupare a devenit necesar să se combată impresia generală conform căreia FSUS era din start predestinată unor astfel de acțiuni. Reflectând la șansele organizării de acțiuni similare în alte spații, acest mod de idealizare romantică conduce frecvent la defetism, lucru care garantează un eșec total. Circumstanțe favorabile de tipul celor menționate mai sus, care au facilitat ocuparea FSUS, nu sunt intrinseci instituțiilor de învățământ cu profil socio-uman. Pentru succesul organizării au fost cruciale acțiunile concrete, buna organizare și determinarea de a lupta și nu contextul instituțional favorabil (deși, desigur, nu este neobișnuit ca studenții de la științe umane și sociale să reflecteze critic asupra proceselor sociale și să fie mai înclinați spre abordarea problematicii sociale).

Cu toate acestea, persistă întrebarea: ce ne facem în cazul în care trebuie să pornim de la zero și dacă este posibilă organizarea unui plen într-o astfel de situație. Din experiența noastră, vom încerca să prezentăm metode de organizare a plenului într-o perioadă scurtă de timp, chiar și în situațiile în care condițiile de infrastructură sunt practic inexistente.

04. Plenul în deșert

După cum s-a mai spus, organizarea poate începe (și, deseori, așa se și întâmplă) cu un număr limitat de persoane. În funcție de mărimea colectivului, **chiar și o singură persoană poate să asigure**

impactul inițial necesar, dar de regulă cinci sau șase persoane sunt suficiente pentru a asigura demararea acțiunii. Am dorit să precizăm aceste lucruri pentru a suprima, încă de la început, defetismul și inactivitatea care apar deseori în cazul grupurilor mici, ai căror membri consideră în mod eronat că masele nu pot fi mișcate dacă nu dispui de un număr mare de activiști.

O altă greșeală des întâlnită este supoziția naivă conform căreia o anume atmosferă „revoluționară”, nemulțumirea generală manifestată public sau anumite condiții speciale sunt condiții *sine qua non* pentru a demara o acțiune.

Ce trebuie reținut este faptul că nu există situație ideală în care totul se întâmplă spontan. Și mai important, atmosfera revoluționară nu apare întâmplător, ci este creată – adesea prin metode care pot părea banale la prima vedere.

Să începem cu începutul. Primul lucru care trebuie definit este scopul pe care îl urmărești. Scopul trebuie să fie clar, succint și să se revendice de unul din drepturile fundamentale ale omului. S-ar putea spune că ceva bazat pe drepturile omului nu poate fi clar și succint, ci mai degrabă abstract și greu de înțeles prin însăși natura sa. Însă doar un scop alimentat de lupta pentru egalitate are potențialul necesar ca să antreneze o mobilizare mai largă.

Educația gratuită, asistența medicală gratuită sau auto-gestionarea colectivităților muncitorești etc. – acestea sunt exemple de luptă pentru egalitate. Stabilirea unui scop care nu privește toți membrii unui colectiv este o capcană ce trebuie evitată. În ciuda diferențelor de opinii, de afinități etc. este crucial să insistați ca toată lumea să se implice. Toți trebuie să se simtă invitați să participe. Dacă anumiți membri ai colectivului sunt excluși de la bun început, atunci șansele de succes ale acțiunii scad simțitor.

După ce a fost stabilit scopul, grupul de inițiatori trebuie să înceapă promovarea acestuia. Pentru a ne promova ideile noi am folosit postere. Un alt mod de a încuraja oamenii să înceapă să reflecteze la probleme care îi privesc a fost distribuirea de fluturași pe teme importante pentru comunitate. Următorul pas este confirmarea reușitei acestor acțiuni. Modul ideal de a reuși acest lucru este organizarea unei dezbateri publice cu participarea unor persoane publice care susțin cauza. În cadrul acestui eveniment se vor dezbate chestiunile care au constituit subiectul posterelor și al fluturașilor. Reacția la aceste dezbateri va fi un indicator al numărului de persoane interesate de subiectele respective. Discuțiile vor fi folosite și în scopuri motivaționale, putând fi folosite atât pentru a clarifica anumite probleme cât și pentru a-i încuraja pe cei care sunt încă indeciși.

Am putea spune că, după ce scopul a fost stabilit și s-au întreprins acțiuni pentru promovarea acestuia, o dezbatere publică ar constitui un indicator real al situației concrete din momentul respectiv și ar ghida următoarele acțiuni.

05. Două scenarii

După dezbateră publică situația se poate dezvolta în două direcții diferite. Prima este cea pozitivă. Discuția a fost un real succes și a fost prezent un număr mare de persoane interesate, pregătite să ia parte la acțiune.

Acțiunile inițiale au fost încununate de succes, iar acum este momentul potrivit pentru a se trece la etapa următoare, și anume lărgirea grupului organizațional inițial pentru a include toate persoanele interesate. Acest proces are dinamica sa proprie, dar vom reveni asupra acestui aspect mai târziu.

În primul rând trebuie să răspundem la câteva întrebări spinoase: ce vom face în cazul în care discuția publică nu stârnește interes sau în cazul unei controverse aprinse sau chiar în situația în care se va încerca obstrucționarea acțiunii noastre?

Hai să încercăm să descriem a doua posibilitate. Și aici situația se poate dezvolta în două direcții. În primul caz, discuția publică a trecut neobservată. Evident, am făcut o greșală la nivelul primilor doi pași, ori în stabilirea scopului ori în promovarea acestuia. De aceea este necesar să analizăm situația, să învățăm din experiență și să corectăm eventualele greșeli comise. Să consideri că acțiunea trebuie abandonată deoarece comunitatea nu este receptivă sau momentul nu a fost potrivit este adesea o concluzie prematură și pripită. Demararea unei acțiuni este adeseori punctul critic dincolo de care se poate considera că ce a fost mai greu a trecut iar restul este, adesea, doar o problemă de alegere a abordării celei mai adecvate din punct de vedere tactic.

Ce este de făcut în cazul în care apar dezacorduri sau o tentativă de obstrucționare? Dezacordul înseamnă de obicei că rezultatul debaterii publice nu a fost negativ și că dezbaterea a avut un oarecare succes. Este de așteptat să apară divergențe de opinii și acestea nu trebuie evitate. Se poate spune că tocmai acest mod de dezvoltare este un rezultat pozitiv al acțiunilor inițiale și este „produsul” unui început bun. Vom analiza procesul discutării și rezolvării diferențelor în capitolele care descriu situația facultății noastre. Mai înainte, însă, vom aborda un anumit aspect interesant al obstrucției. Ne putem aștepta la obstrucție din partea structurilor administrative care încearcă să contracareze toate formele de auto-organizare. Acest lucru a fost întâlnit la un număr de facultăți care au încercat să demareze mișcări de ocupare urmând exemplul FSUS. Problema concretă a fost atât

lipsa de timp pentru organizarea minuțioasă a evenimentului, cât și lipsa experienței organizatorice și a unor precedente pozitive.

Acestea fiind spuse, o tentativă de obstrucție este un indiciu că acțiunea a avut un anume efect și că ținta acțiunii trebuie lărgită, deoarece obstrucțiile sunt o amenințare reală doar pentru mișcările insuficient organizate. Când o mișcare este bine organizată și conștientă de scopul său, obstrucția „ajută” adesea la mobilizarea zonelor inițial inerte ale colectivului.

Acestea fiind spuse, să revenim la prima direcție de dezvoltare, cea pe care au urmat-o ocuparea și preluarea facultății noastre.

06. Începutul a ieșit bine. ce urmează acum?

Un număr mare de persoane a luat parte la discuțiile publice, sedințele sau alte forme de manifestare, așadar în mod cert există un interes față de problema abordată. Care sunt pașii următori?

Este necesară organizarea unei întâlniri cu toate persoanele interesate pentru a aborda strategic acțiunile ulterioare. Organizatorii trebuie să speculeze entuziasmul proaspăt stârnit și să atragă mai mulți participanți. Totuși, punctul de plecare îl reprezintă discuția despre scopul acțiunii și metodele de folosit pentru a-l atinge. Nu se poate trece peste această fază organizatorică până nu se ajunge la un acord asupra problemelor discutate. Deja s-a construit scopul acțiunii.

Dar cum trebuie structurată metoda? Metoda se referă la ocupare și la legitimizarea prin democrație directă. Din experiență, știm că la început oamenii se împotrivesc, fie din ignoranță, fie din frică, fie din cauza unor idei preconcepute dobândite din media sau din sistemul de educație instituționalizat. Dar este uimitor cât de rapid se pot schimba oamenii în direcția susținerii drepturilor omului și a

democrației directe, dacă principiile le sunt explicate cu argumente clare, însoțite de cazuri reale. Prin adoptarea modelului democratic decizional direct se stabilește matrița acțiunii de organizare.

În această situație devine mai clar ce înseamnă cu adevărat hotărârile luate de plen care se aplică ulterior tuturor. După ce participanții au acceptat modelul democratic direct și scopul, susținut de colectiv, a fost formulat, se poate spune că există primele două componente necesare organizării plenului. Desigur, acestea implică faptul că toate acțiunile anterioare au fost realizate relativ în secret, care va înceta în momentul ocupării și preluării instituției (educațională, de lucru etc.) Pentru ca plenul să fie complet funcțional el trebuie făcut public. Cu alte cuvinte, toate persoanele care doresc să participe (și au dreptul, în conformitate cu schema de participare a fiecărui plen) trebuie să fie anunțate când și unde va fi ținut plenul.

Rămâne de detaliat cea de-a treia componentă de organizare a unui plen, care devine importantă după formarea primelor două, respectiv în momentul când există indicații clare legate de desfășurarea unui viitor plen. Problema în cauză este cea a relației cu media și cea, conexă, a *leadership*-ului.

07. Problema leadership-ului și relația cu media

În mod evident, un model democratic direct, nebazat pe ierarhie elimină complet nevoia de a avea lideri, negociatori „experți” și reprezentanți. Este extrem de important ca mișcarea să decidă asupra aspectului legat de leadership chiar de la început. În modelul de organizare plenară deciziile se iau în mod colectiv; nu există reprezentanți, ceea ce înseamnă că nu pot exista nici figuri proeminente care să aspire la a deveni „vocea” mișcării. Este imperativ să se

suprime „tendențele de leadership” de la început. Acest lucru trebuie făcut chiar de la început pentru că este greu să ștergi prima impresie creată atât în interiorul mișcării cât și în percepția publică. Liderii și prejudițiile pe care aceștia le aduc sunt mai ușor de prevenit decât de anulat odată ce au câștigat greutate în percepția publică și au devenit potențial de necontrolat de către plen.

Primele teste reale apar atunci când ai de-a face cu media. Se presupune în mod curent că o acțiune de ocupare și preluare necesită existența unui purtător de cuvânt profesionist, adică a unei sau mai multor persoane care să comunice cu jurnaliștii. Dar această practică trebuie abandonată dacă nu vreți ca acțiunea voastră să fie personalizată sau ca funcția plenului să fie umbrită de prezența unor purtători de cuvânt privilegiați. Modul cel mai eficient de a evita aceste riscuri este de a păstra cu grijă anonimatul tuturor membrilor colectivului. Anonimatul este cea mai bună apărare împotriva formării unor lideri: dacă persoanele care prezintă public punctele de vedere ale colectivului rămân anonime și nu sunt niciodată aceleași, atunci dispare orice posibilitate ca un singur om să iasă în evidență din mulțime și să devină un reprezentant al întregii mișcări. Nu mai trebuie subliniat faptul că rotația permanentă a membrilor mișcării în relația cu publicul lasă o impresie de forță a mișcării.

Există o opinie răspândită conform căreia poți atrage atenția mediei doar dacă joci după regulile impuse de media, ceea ce înseamnă, în esență, să te supui logicii cererii și ofertei oferind spectacolul unor povești personale și indiscrete. Până și acțiunile motivate pur politic se cer transpuse în narațiuni personale și povești schematice de „motivație umană”, pasă-mi-te pentru a se garanta o mai bună receptare din partea publicului. Astfel, însuși aspectul politic al acțiunii este sacrificat în momentul articulării sale publice. O mișcare

emancipatorie se cere să fie progresistă în toate aspectele acțiunilor sale, ceea ce include și relațiile cu media. Ceea ce vrea media de la mișcare este lipsit de importanță; ceea ce este important este mesajul pe care mișcarea încearcă să-l transmită. S-a demonstrat că modul cel mai eficient de a obliga media să transmită mesajul așa cum vrei tu stă tocmai în evitarea totală a spectacolului personalizat și în controlarea insistentă a articulării scopurilor acțiunii prin intermediul comunicatelor de presă scrise.

Trebuie să respingem credința greșită conform căreia o mișcare nu poate avea succes decât dacă are lideri sau folosește o abordare convențională a mass-media.

De fapt este chiar invers, se poate afirma că tocmai strategia noastră media specifică și totala lipsă a liderilor au constituit unele dintre punctele noastre forte.

Purtători de cuvânt diferiți în fiecare zi, comunicate de presă redactate cu grijă și faptul că am insistat asupra importanței colectivului ne-au permis să evităm două pericole serioase: impunerea unor lideri și instrumentalizarea media.

08. Plenul: 1, 2, 3.

Cum arătau ședințele în plen?

Primul aspect care trebuia tranșat era chestiunea facilitatorului, adică acea persoană care media și coordona desfășurarea acțiunilor din cadrul ședințelor plenare. S-a luat decizia să existe doi mediatori care să faciliteze buna desfășurare a plenului deoarece se preconiza un număr mare de participanți. Rolul mediatorului a fost redus până la stadiul de minimă contribuție tehnică – atribuțiile mediatorului fiind acelea de intervenție în pregătirea agendei zilnice și de observare a ordinii în care participanții la sesiune luau cuvântul. Aceasta înseamnă

că mediatorul nu are statutul care se atribuie de regulă unei persoane care ocupă această poziție. El nu este deasupra plenului; atributul său este implementarea unui set minim de reguli impuse de plen.

Regulile și îndrumările plenului FSUS (care definesc funcționarea plenului și a ședințelor în plen) sunt o reflecție a anumitor probleme practice întâlnite pe parcurs. Vrem să accentuăm faptul că aceste reguli nu sunt valabile pentru toate situațiile și circumstanțele. Ele sunt reguli procedurale esențiale prestabilite și respectate de plen, dar pot fi schimbate în caz de necesitate, în orice moment, de către plen.

Desigur, asta nu înseamnă că plenul funcționează după reguli arbitrare și obscure. Plenul trebuie să urmeze mereu principiile democratice, ceea ce înseamnă că orice formă de constrângere este total inacceptabilă.

De-a lungul timpului, am ajuns la anumite soluții tehnice care au ușurat considerabil funcționarea plenului. Una din soluții ar fi regula că membrii pot vorbi doar în momentul în care au microfonul în mână, participanții învățând astfel să nu întrerupă vorbitorul și să aștepte până obțin la rândul lor microfonul. S-a demonstrat că folosirea microfonului are un efect pozitiv asupra modului și fluenței discursului în cadrul ședinței. O altă caracteristică importantă a fost proiectarea pe un perete a stenogramelor pentru ca toată lumea să le citească în timp real. În acest mod redactarea stenogramelor este complet transparentă, ceea ce reduce posibilitatea unei greșeli sau manipularea textului de către stenograf.

09. Chestiuni controversate și funcționarea grupurilor de lucru

Modelul decizional plenar este deseori criticat sub pretextul că ar fi ilegal, orchestrat (se susține că deciziile ar fi prefabricate) și

că anumiți oratori mai talentați ar avea o mai mare influență, ceea ce ar genera o disproporție. Problema legitimității este lesne de contrararat. Plenul este deschis oricui, fiecare ședință este anunțată cu mult timp înainte, toți au dreptul să ia cuvântul și pot influența procesul decizional. Deoarece nu se pot discuta detaliat toate subiectele în cadrul ședințelor de plen, din motive practice, a fost introdus conceptul de grup de lucru, creat pentru rezolvarea anumitor chestiuni.

Întâlnirile grupurilor de lucru au fost anunțate dinainte, în mod public și au fost deschise tuturor participanților interesați.

Dacă apare un subiect problematic în timpul unei ședințe, partizanii unor opinii contrare sunt mereu încurajați să formeze un grup de lucru pentru a încerca să găsească o platformă susceptibilă să ofere soluții satisfăcătoare la problema în cauză.

Cea mai problematică, însă, este cea de-a treia situație, și anume avantajul comparativ pe care îl au intervenienții mai elocvenți sau oratorii mai talentați. Trebuie să recunoaștem cu sinceritate că nu am rezolvat această problemă; singura soluție ar fi să se atragă atenția în mod constant celor care iau frecvent cuvântul să fie responsabili, să nu se repete și să nu acapareze plenul.

Este de menționat faptul că grupurile de lucru au funcționat precum niște ateliere unde se putea, într-un cadru restrâns, exersa vorbitul în public și acceptarea diversității opiniilor, lucru care a contribuit la unitatea grupului.

Încurajarea formării nerestrictivate a grupurilor de lucru, care pot (dar nu sunt obligate) să funcționeze drept organe consultative ale plenului, s-a dovedit un excelent supliment la activitatea ședințelor în plen.

10. Concluzii:

Criteriile de bază pentru organizarea unui plen:

- Stabilirea scopului final
- Metoda direct-democratică de luare a deciziilor
- Strategia relațiilor cu canalele media
- Abolirea conducerii și a autorității

Combinarea acestor patru criterii ar trebui să ducă la:

- Un număr mai mare de persoane care vor să se alăture mișcării
- Formarea unui plen puternic
- Deschiderea unei dezbateri publice despre problema pe care este axată acțiunea
- Un pas înainte spre realizarea obiectivului urmărit

PLENUL

Plenul exista doar în cazul în care membrii unui colectiv participă la o adunare generală. Nu există membri de plen, doar participanți la plen. În afara de adunarea într-un loc prestabilit, de a discuta și de a lua decizii, nu există plen. Plenul nu este un corp formal ca Parlamentul, care are propria clădire și angajați – plenul nu constituie colectivul, colectivul constituie plenul.

FUNCȚIONAREA PLENULUI

Personalul tehnic

Un tehnician – pregătește microfonul, sistemul audio și alte echipamente tehnice folosite în sesiunile de plen. Personalul tehnic ajunge în sala de lectură cu 10 minute înainte de începerea sesiunii pentru a instala și testa sistemul audio, calculatoarele și alte echipamente necesare.

Doi facilitatori – moderează plenul, citesc informațiile de pe ordinea de zi, moderează discuția, sintetizează argumentele și formulează întrebările pe care plenul le va vota.

Un stenograf („minute-keeper”)

- **înregistrează minutele** în fiecare sesiune de plen. În timpul sesiunilor, minutele vor fi afișate pentru toți participanții, proiectate pe un perete.
- **întocmește raportul la finalul sesiunii de plen**, folosindu-se de un grafic al minutelor. Astfel, persoanele care nu au

participat la sesiune sunt informate cu privire la discuțiile și deciziile luate.

- **urmărește durata discuțiilor;** după 30 de minute de discuție pe un anumit subiect, va informa facilitatorii care pot întrerupe discuția pentru a-i întreba pe participanți dacă doresc să continue pe același subiect ori să treacă la vot ori să discute alte probleme.
- **pregătește materialele necesare,** fiind prezent cu câteva minute înainte de începere sesiunii de plen: documente, filme etc.

O persoană – responsabilă cu **înregistrarea ordinii în care participanții sunt rugați să vorbească** (este recomandat să existe două persoane responsabile de acest aspect atunci când sunt peste 200 de participanți la sesiune).

Agenți de securitate – prezența lor la sesiunea de plen este necesară, rolul lor este acela de a menține ordinea în timpul sesiunii, de a pasa microfonul vorbitorilor și de a număra voturile. În plus, ei sunt cei care transmit mesajele scrise de la participanții la plen la facilitatori.

Agenda plenului

Este elaborată în cadrul întâlnirii echipei responsabile de probleme tehnice care are loc cu două ore înainte de sesiunea de plen. Agenda include toate sugestiile clar formulate, trimise anterior responsabililor (via e-mail sau prin alte metode hotărâte de plen, în funcție de posibilitățile tehnice; pot fi, spre exemplu mesaje strânse într-o cutie de sugestii). Întâlnirile echipei tehnice sunt, bineînțeles, deschise pentru oricine este interesat. La întâlnirea pre-plenară, facilitatorii sesiunii de plen sunt pregătiți pentru rolul dorit (această

pregătire este necesară, deoarece fiecare sesiune de plen va avea facilitatori noi). Este recomandat ca facilitatorii plenului precedent să fie prezenți la această întâlnire pre-plenară.

Necesitatea de a avea facilitatori diferiți pentru fiecare sesiune de plen vine de la ideea democrației directe care pune accent pe egalitarism și împărțirea în mod egal a responsabilității. Este, de asemenea, o metodă de a determina ca un cerc larg de persoane să devină participanți activi în plen. Pot fi aleși și realeși aceeași facilitatori, în funcție de mărimea colectivului.

Desfășurarea plenului

Facilitatorii declară deschis plenul, se prezintă și sesiunea poate începe. La început, unul dintre facilitatori citește primul articol al regulilor și indicațiilor plenului. Apoi, se citește agenda, notează orice posibile obiecții la ea și fac modificări, dacă este necesar (nu este nevoie să se voteze asupra agendei).

Primele puncte din agendă sunt anunțurile și notificările. De obicei, în această parte a ședinței nu se votează, drept care le este permis jurnaliștilor să înregistreze și să fotografieze. Anunțurile și notificările includ informații diverse care au fost primite via e-mail după sesiunea anterioară de plen sau știri legate de acțiunile care au legătură cu plenul, facultatea, situația socială generală etc. După anunțuri, facilitatorii îi roagă pe jurnaliști să oprească înregistrările.

După agendă, facilitatorii citesc materialele sau dau cuvântul celor care vor face raportul pe tema întâlnirilor și acțiunilor echipei tehnice. După aceasta, plenul trece la discutarea problemelor din agendă (subiectele au fost trimise via e-mail, înainte de plen, dar atunci când este necesar, pot fi introduse în timpul sesiunii și subiecte care nu se regăsesc în agendă). În perioada în care studenții conduc

facultatea, problema la ordine de zi (și, de altfel, finală) este „**continuarea sau sfârșirea ocupației**”. Se poate vota după fiecare subiect discutat din agendă, dar nu este întotdeauna necesar. Câteodată, pentru un subiect se poate vota de mai multe ori. Unele subiecte pot fi trimise echipei tehnice pentru o elaborare suplimentară, iar votul va fi amânat. Fiecare decizie dintr-un plen poate fi schimbată în plenul următor.

După ce un subiect din agendă este prezentat, participanții pot deschide o discuție pe un subiect, care poate dura 30 de minute, înainte ca facilitatorii să chestioneze plenul în vederea încheierii sau continuării dezbaterii. Înainte de această etapă, facilitatorii fac un rezumat al discuției până la momentul respectiv și înștiințează plenul de ce va urma dacă discuția va fi încheiată. Se poate vota dacă plenul trece la un alt subiect din agendă. Înainte ca plenul să voteze sau să continue discuția, li se va da ocazia de a vorbi acelor membri care și-au exprimat dorința în acest sens.

Rolul personalului tehnic este de a înregistra ordinea în care participanții sunt rugați să vorbească și să înmâneze microfonul. Facilitatorii au datoria de a avertiza plenul dacă unele subiecte se repetă și ar trebui ca din când în când să facă un rezumat al argumentelor aduse până la momentul respectiv. Pentru o mai bună înțelegere a cursului discuției este de asemenea folositor ca stenograful să noteze argumentele.

Dacă se ajunge la etapa de vot, unul dintre facilitatori sau orice alt participant la plen va propune forma întrebării pe care se va vota și care va fi afișată pe un ecran sau notată pe o tablă pentru a fi vizibilă tuturor participanților. Întrebarea trebuie să fie formulată în așa fel încât participanții să poată vota fie pro, fie contra, fie să se abțină de la vot. Dacă este necesar, întrebarea poate avea variante de răspuns (a,

b, c, d etc.), iar plenul va vota pro sau contra tuturor opțiunilor. Dacă nu există obiecții asupra formulării întrebării, votul poate începe. Votarea se face prin ridicarea mâinii, iar dacă rezultatele votului nu sunt evidente, agenții de securitate se vor ocupa de numărătoare. În timpul numărării, nimeni nu are voie să între în încăpere sau să părăsească sala.

După terminarea discuției, participanții aleg data următoarei sesiuni și facilitatorii următori, iar dacă este necesar, delegații. Numai cei prezenți la plen pot fi propuși ca facilitatori sau delegați. Persoanele propuse trebuie să accepte nominalizarea, iar plenul trebuie să-i aprobe prin vot.

După terminarea sesiunii de plen, facilitatorii nu trebuie să părăsească sala înainte să obțină informațiile de contact de la persoanele alese ca facilitatori sau delegați. La fiecare sesiune de plen există doi facilitatori noi. În general, o persoană poate modera o singură sesiune de plen dintr-un an academic.

Stenograful trebuie să trimită schema minutelor via e-mail echipei tehnice (astfel încât aceștia să poată discuta ulterior deciziile luate în plen) și să scrie un raport al plenului care va fi publicat pe site-ul oficial.

REGULILE ȘI INDICAȚIILE PLENULUI

Pentru desfășurarea plenului Facultății de Științe Socio-Umane

Scopul acestui document nu este acela de a formaliza sau de a codifica acțiunile plenului, ci de a-i asigura o bună funcționare. Prin urmare, sugestiile, criticile și îmbunătățirile referitoare la acest subiect pot fi trimise via e-mail echipei tehnice care se ocupă de problemele plenului. Toate sugestiile primite vor fi discutate în întâlniri publice și în sesiunile plenului.

A. Reguli

01. Toate persoanele interesate au dreptul de a participa la plen, indiferent dacă sunt sau nu studenți ai Facultății de Științe Socio-Umane. Deciziile sunt luate în plen prin majoritatea relativă a voturilor, pe durata votării încercându-se atingerea consensului. Discuțiile de dinainte de vot sunt ținute într-o manieră respectuoasă și ordonată, în concordanță cu regulile și indicațiile stabilite în plen, reguli pe care organizatorii le implementează. Deciziile luate în plen sunt obligatorii pentru toată lumea implicată.

02. Sesiunile plenului se țin atunci când este necesar sau cel puțin o dată pe lună. Data și ora sesiunii următoare sunt stabilite de către toți participanții în cadrul plenului.

Echipa responsabilă de problemele tehnice ale plenului poate convoca o sesiune a plenului la sugestia oricărui grup sau persoană, fără a fi nevoie de planificare anterioară. Această echipă este obligată să țină o întâlnire pentru a discuta și a decide data, ora și subiectul unei sesiuni plenare neplanificate, iar aceste decizii trebuie făcute

publice (pe site-ul facultății, pe panourile cu notificări etc) cu cel puțin 24 de ore în avans. De asemenea, data și ora sesiunii plenare neplanificate trebuie anunțate pe site-ul facultății cu cel puțin 24 de ore înainte.

03. Personalul tehnic al plenului este format din:

- a. personal de securitate și un coordonator al acestui personal
- b. stenograful minutelor
- c. un tehnician – se ocupă de microfoane, boxe, computere, proiector etc.
- d. un responsabil care înregistrează ordinea în care participanții sunt rugați să ia cuvântul
- e. un responsabil care citește sugestiile pe care participanții le trimit în timpul plenului

04. Fiecare sesiune de plen are doi facilitatori noi, cu condiția ca fiecare persoană să ia rolul de facilitator plenar doar o singură dată într-un an academic. Persoanele care nu sunt eligibile pentru rolul de facilitator (care au avut deja acest rol în anul academic curent) pot fi alese ca purtători de cuvânt și viceversa. În principiu, când sunt alese persoanele care vor îndeplini aceste roluri, sunt preferate cele care l-au îndeplinit deja în trecut. Înainte ca facilitatorii și purtătorii de cuvânt să fie aleși de plen, este necesar să se ceară opinia participanților, comentarii sau obiecții legate de candidați.

05. În timpul sesiunii de plen, numai personalului tehnic (vezi regula 3) îi este permis să stea la masă lângă facilitatori. Nimeni altcineva nu are dreptul de a ocupa un loc la acea masă. Plenul este de acord că personalul tehnic nu trebuie schimbat sau ales, deși această opțiune rămâne valabilă dacă este necesar. Atât facilitatorii, cât și personalul tehnic își pot exprima opinia în plen, în aceleași condiții ca

și restul participanților (exprimându-și intenția de a lua cuvântul și așteptându-și rândul).

06. Echipele sau grupurile de lucru sunt indispensabile pentru funcționarea plenului. Echipa responsabilă de problemele tehnice din plen trebuie să fie mereu ușor de contactat. Prin urmare, trebuie să aibă:

- adresele de e-mail disponibile pe site-ul oficial
- o sală de întâlnire, marcată clar în cadrul facultății
- timp de întâlnire între două sesiuni de plen, anunțat pe site-ul oficial cu 24 de ore în avans. Echipele de lucru trebuie să răspundă la e-mail-urile primite într-un interval de timp rezonabil, de exemplu, în decursul a două zile.

07. Echipa responsabilă de problemele tehnice ale plenului se ocupă de:

- Coordonarea personalului tehnic listat la regula 3
- Instruirea facilitatorilor asupra regulilor și indicațiilor plenului, a deciziilor precedente luate de plen și asupra alcătuirii agendei.
- Organizarea sesiunilor plenare neplanificate

Baza acestei echipe este formată din facilitatorii din sesiunile plenului anterior și următor și din orice altă persoană interesată. În afară de organizarea unei întâlniri între sesiunile de plen, echipa tehnică are și îndatorirea de a ține o întâlnire în ziua sesiunii de plen.

08. Sugestiile pentru agendă trebuie trimise nu mai târziu de 24 de ore înainte de sesiunea de plen. Facilitatorii plenului alcătuiesc agenda în ziua plenului, în timpul întâlnirii echipei tehnice. Această întâlnire este deschisă tuturor oamenilor interesați. O sugestie care nu a fost trimisă la timp, dar pe care cel puțin un membru de plen

o consideră prea importantă ca să nu fie inclusă, poate fi propusă în timpul plenului, după care facilitatorii citesc agenda. Ca această sugestie să fie inclusă în agendă, persoana în cauză trebuie să explice de ce nu a putut trimite sugestia la timp și de ce este important ca problema să fie discutată în sesiunea de plen. Dacă există sugestii care au fost primite la timp, dar nu au fost incluse în agendă, facilitatorii trebuie să precizeze motivul/motivale deciziei.

09. Discuția are loc după ce fiecare subiect din agendă este citit. Dacă niciun membru nu este interesat să discute subiectul, se poate trece imediat la vot.

10. Înainte ca orice delegat să fie trimis la un eveniment, plenul trebuie să discute dacă acest lucru este necesar. Totodată, este important ca plenul să îi lase pe delegați să-și îndeplinească funcția. Dacă plenul decide să trimită delegați, următoarele cerințe trebuie să fie îndeplinite:

- Plenul trebuie să definească clar mandatul delegaților.
- Dacă vor fi mai multe întâlniri, trebuie să existe delegați diferiți pentru fiecare întâlnire.
- Pentru alegerea delegaților, se iau în considerare următoarele:
 - Nu există un număr limită de posibili candidați.
 - Candidații trebuie să fie prezenți la plen și să accepte candidatura.
 - Argumentele pro și contra ale unui candidat trebuie permise.
 - Viitorii delegați trebuie să fie confirmați prin vot.

Decizia nu trebuie să fie luată și revocată în aceeași sesiune de plen, decât în cazul unei erori procedurale sau al descoperirii unei informații cruciale.

B. Indicații

01. Sesiunile de plen au întotdeauna doi facilitatori. Unul dintre ei urmărește discuția și rezumă argumentele odată la aproximativ 10 minute. Celălalt execută celelalte îndatoriri de moderare, de exemplu, îi invită pe membri să se abțină din vorbit dacă argumentul adus de ei a fost deja prezentat de un alt vorbitor sau le aduce aminte să-și scurteze argumentarea, dacă vorbesc de prea mult timp etc. Facilitatorii fac cu rândul în rezumarea argumentelor aduse în timpul discuției.

02. Înainte de a întreba „*Dorește plenul să încheie această discuție?*”, facilitatorii vor face un rezumat al discuției de până la momentul respectiv și vor anunța ce urmează, dacă plenul va încheia discuția. Prin urmare, întrebarea facilitatorilor ar trebui să fie „*Dorește plenul să încheie această discuție și să treacă la următorul subiect din agendă?*” sau „*Dorește plenul să încheie această discuție și să voteze pe acest subiect?*”. Facilitatorii trebuie să permită cel puțin 30 de minute de discuție înainte de a întreba plenul dacă dorește să încheie discuția.

03. Persoana care propune un subiect din agendă trebuie, pe cât posibil, în momentul prezentării subiectului, să formuleze și întrebarea asupra căreia plenul va vota. Orice participant la plen poate formula întrebarea, nu doar facilitatorii. Singura persoană care nu trebuie să influențeze formularea întrebării este stenograful minutilor discuției. Înainte de a fi votată, întrebarea trebuie să fie clar formulată și, de preferință, să fie afișată pe un ecran sau scrisă pe tablă. Votul nu va avea loc până când întrebarea completă nu este vizibilă pentru toată lumea. Odată formulată întrebarea și chiar înainte de vot, unul dintre facilitatori va întreba: „*Dorește cineva să comenteze asupra formulării întrebării sau să obiecteze asupra procedurii, înainte de vot?*”

04. Toate deciziile luate în sesiunea de plen precedentă sunt strânse într-un document pe care facilitatorii îl vor putea folosi pentru a-și pregăti corespunzător îndatoririle.

Stenograful minuterelor întâlnirii ar trebui să fie cel care întocmește documentul cu deciziile plenului.

05. Sfaturi tehnice pentru facilitatori:

- să fie calmi, reținuți și obiectivi
- să se abțină de la întreruperi abrupte care nu au legătură cu subiectul discuției să nu se poarte într-un mod condescendent față de participanți
- să se abțină de la formularea propriilor concluzii asupra plenului să se abțină de la orice formă de autoritarism să facă uz de simțul umorului

Dacă participanții propun subiecte pentru agendă care au fost discutate înainte, acestea trebuie adresate la începutul sesiunii, în timpul anunțurilor. Subiectele repetate nu trebuie incluse în agendă, dar dacă un subiect nu este inclus, acesta trebuie întotdeauna anunțat în partea introductivă a sesiunii de plen.

06. Participanții care prezintă rapoarturi de la diverse grupuri de lucru vor face acest lucru în fața plenului, după care se vor întoarce la locurile lor pentru a răspunde la întrebări.

07. Structura de bază a agendei:

- a. Citirea agendei – în timpul căreia facilitatorii explică de ce unele sugestii nu au fost incluse și dau participanților ocazia de a propune un subiect urgent care nu a putut fi trimis la timp.
- b. Anunțuri.
- c. Rapoarturi de la diverse grupuri de lucru.
- d. Probleme curente – includ subiecte propuse pentru discuție.

- e. Deciderea datei următoarei sesiuni de plen și alegerea facilitatorilor și a purtătorilor de cuvânt.
- f. Diverse – sugestii, comentarii, știri și subiecte similare care au fost primite în scris în timpul sesiunii de plen. Nu se votează în timpul anunțurilor și al sugestiilor, comentariilor sau știrilor.

08. Funcționarea reușită a plenului necesită:

- cel puțin două microfoane (unul pentru facilitatori și unul fără fir pentru cei care iau cuvântul)
- boxe
- un calculator
- un ecran/proiector pe care participanții pot vedea afișate minutele de plen și unde sunt vizibile întrebările pe care participanții urmează să le voteze.

09. Dacă decizia nu este clară (adică dacă sunt multe abțineri) sau dacă numărul de voturi pro și cel contra sunt foarte apropiate, facilitatorii vor întreba plenul dacă dorește să discute acceptarea rezultatelor votului. Următorul pas pentru facilitator este să adreseze întrebarea: „*Dorește plenul să accepte rezultatele acestui vot?*”.

C. Anexă

Regulile sunt obligatorii, în timp ce indicațiile trebuie privite ca recomandări.

Fiecare indicație poate deveni o regulă, dacă plenul decide acest lucru.

Sunt acceptate sugestii de reguli, însă regulile noi ar trebuie să fie adăugate cu grijă pentru a se evita formalizarea excesivă a plenului.

Toate regulile și indicațiile prezentate au fost discutate în plenul echipei responsabile de problemele tehnice ale plenului principal.

CODUL DE CONDUITĂ ÎN TIMPUL OCUPĂRII FACULTĂȚII DE ȘTIINȚE UMANE ȘI SOCIALE

01. În timpul ocupării FSUS, intrarea în sediu este permisă oricărei persoane, conform regulilor aplicate în mod normal de Facultate. Nimeni nu are dreptul să perturbe în vreun fel activitatea personalului Facultății. Singurele activități care pot fi obstrucționate sunt cele legate de programa universitară. Profesorii pot fi împiedicați să-și susțină cursurile, seminariile sau examenele în sălile de lectură și pe holuri. Pe de altă parte, ei pot susține ședințele de consultare, examenele etc. în birourile personale.

02. Toți participanții activi în ocuparea unei Facultăți, vizitatorii și angajații se vor comporta atât între ei, cât și cu personalul și proprietatea Facultății cu cea mai mare considerație pentru a evita orice neplăceri, daune sau vătămări.

03. Doar corpul de pază al studenților are dreptul să împiedice un individ să întreprindă o acțiune neautorizată, dar se recomandă ca aceste intervenții să se desfășoare în cele mai pașnice condiții. Alte persoane pot interveni în astfel de situații dacă și numai dacă membrii corpului de pază decid că nu pot deține controlul și au nevoie ajutor suplimentar.

04. Toți participanții sunt obligați să se conformeze instrucțiunilor membrilor corpului de pază, fără contestații. În timpul ocupării, accesul în interiorul Facultății va fi restricționat, cerință care trebuie înțeleasă ca fiind necesară unei mișcări reușite.

05. Toate legile Republicii Croația și regulamentul Facultății de Științe Umane și Sociale cu privire la „consumul interzis de droguri și alcool” vor fi aplicate fără excepție.

06. Dacă sunteți martorii unei astfel de încălcări, este recomandat să avertizați persoana în cauză. Orice rezistență la un astfel de avertisment va fi preluată de un membru al corpului de pază.

07. În cazul unei intervenții din partea poliției, se recomandă rezistența pasivă. În momentul apariției, așezați-vă pe dușumea și refuzați să părăsiți locul. Chiar și provocați, nu ar trebui să reacționați agresiv, nici fizic, nici verbal. Astfel, singurul mod în care protestatarii pot fi înlăturați este prin transportare.

08. Toate deciziile referitoare la desfășurarea ocupării Facultății de către studenți, la continuarea mișcării, la schimbarea programului sau a modului de abordare, se vor lua în cadrul sesiunilor plenare, în conformitate cu regulile și orientările Facultății.

09. În timpul ocupării Facultății de către studenți, se vor desfășura zilnic întâlniri cu toți membrii mișcării.

MINUTA SAU REZUMATUL ȘEDINȚELOR

În timpul ocupării Facultății de către studenți, se vor desfășura zilnic întâlniri cu toți membrii miscării

Care este utilitatea minutei?

Are rolul de a-i menține informați asupra voturilor și deciziilor luate și pe protestatarii care nu au putut lua parte la ședințe.

Este recomandat să se noteze și să se păstreze tot ceea ce s-a votat în decursul timpului pentru a evita folosirea unor informații incomplete sau memorate greșit. Se recomandă, totodată și consultarea minutilor mai vechi, de câte ori este nevoie.

Pentru o urmărire mai ușoară a discuției se încurajează proiectarea minutilor pe un perete sau afișarea pe un ecran.

Sugestii tehnice

Stenograful minutei va folosi un laptop sau un calculator pentru o arhivare facilă și un acces imediat, în caz de nevoie.

Dacă este posibil, calculatorul va fi conectat la un proiector, astfel încât minuta să fie vizibilă tuturor participanților la plen.

Cum se ține o minută

Fiecare înregistrare trebuie să conțină următoarele:

Data. Exemplu: „*Minuta ședinței din 26 mai 2009.*”

Ora la care s-a început și s-a încheiat ședința. La sfârșitul sesiunii, persoana care întocmește minuta va verifica ceasul pentru a încheia astfel: „*Ședința s-a încheiat la ora XX.*”

Estimarea numărului de participanți.

Agenda ședinței. Persoana care se va ocupa de întocmirea minutei va include la începutul documentului și agenda ședinței, prezentată de facilitator. Dacă minuta va fi proiectată pe un perete, această primă parte va fi vizibilă înainte de începerea ședinței de plen, astfel încât participanții să poată interveni cu observații sau obiecții.

După începerea ședinței, stenograful minutei va trebui doar să urmărească agenda și facilitatorul – va nota fiecare punct din agendă sub forma unui titlu și va înregistra evenimentele din timpul sesiunii, în funcție de aceste puncte. **De exemplu:**

„Punctul 2 din agendă: revizuirea noului proiect de lege.

Conținutul noului proiect de lege a fost prezentat întregului grup participant.”

Nu este necesară înregistrarea exactă a conversațiilor, dar este recomandat să se noteze principalele puncte de interes ale discuției.

De exemplu:

„Câțiva participanți au contestat noul proiect de lege pe motiv că nu ar fi aplicabil studenților part-time.”

După ce mediatorul începe discuția, stenograful va nota ora la care s-a început ședința. **De exemplu:**

„Dezbaterea a început la ora 20:16.”

După primele 30 de minute ale ședinței, persoana care redactează minuta va informa facilitatorul că o jumătate de oră s-a scurs de la începerea ședinței.

Dacă anumite documente sunt necesare pentru dezbatere, stenograful se va ocupa de proiectarea documentelor, atunci când va fi rugat. Documentele adiționale îi vor fi înmânate înainte ca ședința să înceapă și este recomandat ca acestea să fie la îndemână pentru a fi proiectate fără întârzieri.

După ce întrebarea pentru vot este formulată, stenograful va nota și va afișa această întrebare pentru a fi vizibilă participanților și pentru a le da ocazia să comenteze, dacă este nevoie. Nu intră în atribuțiile acestei persoane să formuleze întrebarea, dar acesta poate interveni cu sugestii.

De asemenea, stenograful trebuie să noteze și rezultatele voturilor. Doar în cazul în care este nevoie sau dacă facilitatorul o cere, va nota numărul de voturi în favoarea, împotriva și numărul de abțineri.

Sfaturi și trucuri

Este recomandat să se copieze agenda ședinței sub cea originală și să se lase spații între punctele de discuție din cea de-a doua listă – ulterior, spațiile libere vor fi completate cu ce s-a discutat. Astfel, după abordarea (respectiv votarea) fiecărui punct din agendă, stenograful va putea trece cu ușurință la următorul subiect, fără a fi nevoit să meargă la începutul documentului pentru a copia titlul următorului subiect. Acest lucru este folositor mai ales pentru a se trece mai repede prin punctele de discuție.

Agenda nu trebuie să conțină numele participanților la ședință. Excepțiile de la această regulă sunt: persoanele de contact, delegații, conferențiarii și facilitatorii următoarelor ședințe (cazuri în care se va reține doar prenumele sau porecla, nu și numele de familie). Mai este permisă și menționarea persoanelor publice în minute.

Stenograful nu este obligat să aprecieze nivelul de relevanță al informațiilor care alcătuiesc minuta – este recomandat să se bazeze pe instincte, considerând și faptul că este mai sigur să ai o informație în plus decât să-ți lipsească. De asemenea, stenograful se poate baza pe participanți în completarea minutei. Stenograful minutei va reține în scris și sugestiile participanților.

Este recomandat să existe un asistent al stenografului, astfel încât formularea, prezentarea informațiilor din documente și evidența datelor de (adrese de e-mail, numere de telefon) să poată fi preluate de acesta atunci când stenograful nu face față volumului de muncă.

Este recomandat și ca asistentul stenografului să mențină o atmosferă destinsă pe parcursul ședinței, fără a se ajunge însă la frivolitate, la impunerea unor păreri personale sau la adăugarea unor comentarii subiective în minută.

DELEGAȚI ȘI MANDATE

Plenul este un corp politic în cadrul căruia deciziile se iau în linii democratice, în urma votului majoritar al tuturor participanților. Este, de asemenea, o platformă pentru articularea voinței majoritare și a reprezentantului simbolic. Toate deciziile politice se fac printr-o angrenare colectivă și se aplică tuturor. De aceea, plenul nu poate fi reprezentat de nimeni altcineva decât de el însuși. Nu are nevoie de structuri care să-l reprezinte, de birocrăție sau de corpuri administrative care să decidă în numele lui.

Aceste condiții fiind respectate, decizia plenară va fi fie pusă în practică, fie distribuită prin mijloace de comunicare care nu antrenează un număr mare de oameni. Drept urmare, este nevoie să se transmită responsabilitatea implementării unor astfel de decizii unui număr restrâns de participanți sau unor grupuri concentrate, pe o anumită temă. Există două funcții care fac implementarea posibilă: delegații și mandatele.

Delegați

În timpul ocupării unei Facultăți de către studenți și imediat după suspendarea activităților, au existat situații în care concluziile ședinței au fost comunicate sau elaborate, luând în considerare diferite persoane, organizații sau colective. Astfel, vor fi organizate conferințe la care vor fi invitate alte facultăți, organizații și grupuri de cetățeni pentru a li se prezenta scopului politic și pentru a le descrie punerea în practică a acțiunii. De asemenea, în timpul ocupării, se recomandă o comunicare directă și un transfer informațional detaliat între diferitele plenuri.

Au existat cazuri de organizare a unor ședințe închise cu potențiali aliați politici. În aceste situații, plenul va decide dacă

dorește o colaborare cu astfel de actori și va numi delegați pentru acest proces. *Pentru că acțiunea de numire a unui număr restrâns de reprezentanți ai plenului este o chestiune delicată și datorită posibilităților colaborări cu actori diferiți, de diferite profile, este absolut necesar de stabilit gradul de necesitate al reprezentanților* (în defavoarea trimiterii unei scrisori, spre exemplu). Dacă este într-adevăr necesar, se vor defini cu precizie drepturile și îndatoririle delegaților.

Cu toate acestea, în ciuda diferențelor între misiuni și situații, un lucru s-a păstrat în mod constant: **delegații nu au dreptul să ia hotărâri în numele plenului**. Ei vor acționa exclusiv ca mesageri, iar atunci când vorbesc în numele plenului, vor acționa în intervalul delimitat de deciziile plenului, motiv pentru care *deciziile trebuie cunoscute în detaliu*.

Delegații vor evita să afișeze prezumții legate de discuțiile plenului, cel puțin până când acestea au fost prezentate tuturor membrilor asociației. În cazul în care sunt rugați să formuleze o opinie despre activitatea plenului, vor refuza o astfel de cerere, de vreme ce nu pot lua decizii în numele tuturor membrilor. Este de asemenea important ca delegații să întocmească un raport exact al activităților pe care le întreprind și al informațiilor colectate până la momentul respectiv.

Mandate

Mandatele sunt încredințate unor indivizi sau grupuri de persoane care se ocupă cu implementarea unei decizii luate în cadrul plenului. Contrar activităților singulare desfășurate de delegați, mandatele se întind, de obicei, pe o perioadă mai lungă și sunt încredințate unor grupuri de oameni angajați în desfășurarea unor activități continue sau frecvente. Printre aceste activități se numără scrierea

comunicatelor de presă, promovarea on-line, comunicarea cu administrația Facultății, dezvoltarea acțiunilor artistice și altele.

Ca și în cazul delegaților, mandatele sunt definite cu precizie. În schimb, persoanele încredințate cu aceste mandate au o mai mare putere de decizie în desfășurarea activităților desemnate. De exemplu, au o mai mare libertate de creativitate și organizare a acestor activități. În acest caz, există posibilitatea manipulării, drept pentru care plenul poate retrage mandatul în orice moment consideră de cuviință. Mandatele vor fi rediscutate și retrase, dacă este cazul, în cadrul ședințelor și în orice alt moment, atât timp cât există argumente concrete.

În ciuda faptului că mandatarul are libertate de exprimare în cadrul acțiunilor concrete, acesta nu are libertatea să ia anumite decizii dacă ele nu au fost aprobate în prealabil de către plen. De exemplu, în timpul ocupării, comunicatele de presă se scriu zilnic fără a fi nevoie să se voteze în fiecare zi delegatul pentru această acțiune, în timp ce după suspendarea mișcării de ocupare, scrierea comunicatului de presă va fi dezbătută în ședința plenului. Doar după această dezbateră, mandatarii vor putea acționa în desfășurarea sarcinii, fiind recomandat ca acest lucru să se facă în cadrul ședințelor de grup.

Atât un mandat, cât și o acțiune delegată, pot fi atribuții ale unui singur reprezentant, precum rolul de facilitator al plenului sau cel de conferențiar.

STRATEGIA MEDIA, ECHIPA MEDIA ȘI GRUPUL DE LUCRU MEDIA

Strategia media

Principalul scop al strategiei media este să prezinte cerințele studenților cât mai clar în fața publicului. Spre exemplu, să expună cu claritate cererea pentru o educație liberă. Când acest lucru nu a fost realizat, s-a lăsat, din păcate, loc de senzațional și spectacolului generat de mass-media. Din acest motiv, strategia media a fost la început privită cu neîncredere și neînțelegere de către jurnaliști, fiind adesea percepută ca o inovație. Din cauză că mass-media nu s-a arătat binevoitoare față de cerințele studenților, declarațiile au trebuit să fie cât mai precise cu putință pentru a nu fi supuse diferitelor tipuri de decontextualizări.

Cea mai importantă trăsătură a strategiei media a fost *depersonalizarea*. Acest lucru a însemnat că nu au existat vorbitori profesioniști și nici comunicate ținute în numele plenului, sub semnătura numelui personal. Tendința a fost ca până și interviurile informale să fie păstrate sub anonim. Motivul acestei strategii nu a fost teama față de posibilele sancțiuni. Mai degrabă, studenții au încercat să evedențieze ideea de *colectivitate a acțiunii* și faptul că *cererile generale nu vizează un anumit individ, ci societatea în general*.

Astfel, **a fost evitată conturarea unor figuri de lideri sau „figuri populare”, situație care ar fi condus la redirectionarea atenției mass-media de la acțiunea și scopul în sine la „fabricarea” unor „staruri media” din câțiva „studenți conducători”**. Acest principiu al strategiei media este conectat la metoda democrației directe,

pe baza căreia plenul și mișcarea studențească au funcționat. De vreme ce nu au existat conducători ai ocupației, iar toate deciziile au fost luate pe baza votului majorității, a devenit logic faptul că nu vor exista vorbitori profesioniști care să-i reprezinte pe studenți în public.

rotația constantă a vorbitorilor, precum și a delegaților și a facilitatorilor a rămas la baza plenului singurul corp politic și colectiv din întreaga acțiune de ocupare. Acest lucru explică de ce a fost necesară votarea zilnică a 3 vorbitori, în cadrul întâlnirilor din plen, pentru fiecare conferință de presă (conferințe care au avut loc zilnic, în timpul ocupărilor). Vorbitorii nu au fost aleși niciodată de 2 ori pentru susținerea unui comunicat.

În cadrul plenului, votarea unui delegat responsabil cu livrarea mesajului (către o anumită organizație, în cadrul reuniunilor publice sau cu mass-media) se realizează după același principiu de susținere anonimă. Orice apariție în public făcută în numele plenului este posibilă doar cu aprobarea plenului. Studenții pot acorda declarații în mass-media, în nume personal, dar este recomandat ca principiul depersonalizării să se păstreze și în aceste cazuri. Se recomandă și ca nici un nume personal să nu fie făcut public. În cadrul plenului, s-a discutat și trimiterea unor delegați în cadrul emisiunilor TV, dar această posibilitate s-a dovedit întotdeauna a fi împotriva strategiei media, diminuând controlul plenului asupra prezentării scopurilor și acțiunii în fața publicului.

Pe lângă declarațiile media anonime menționate mai sus, **s-a încercat să nu se confunde motivarea explicit-politică a unei acțiuni cu povestea personal-emoțională (sau aventura) acesteia.** Procedul folosit și exprimarea strategiei media au fost construite în opoziție cu sistemul dominant al tabloidelor, care depolitizează evenimentele politice prin speculații și folosește același tip de evenimente ca motive pentru fabricarea unor teme narrative preconcepute.

Un astfel de exemplu este tema rebeliunii studențești care a devenit, din motive politice, o confuză și naivă „curățenie de primăvară”.

Acesta a fost modul abordat de mass-media, care pretindea studenților să delege „actori” care să joace în fața camerelor rolul stabilit de reporteri. *Refuzul nostru de a pune accentul pe micro-perspectiva „poveștilor umane” și-a avut justificarea în faptul că dimensiunile sociale și politice ale efortului investit ar fi devenit greu de perceput dintr-o perspectivă profesională, la persoana întâi singular și a unor impresii generice și difuze. Totodată, expresia conștientizării politice ar fi fost redusă la redundanță, la un balast supra-intelectualizat.*

Relațiile cu media au fost asigurate de echipa media care a deținut mandatul plenului, confirmat cu câteva ocazii. Mass-media a comunicat cu studenții protestatari în diferite feluri: prin intermediul telefonului (de fiecare dată alt mesager, folosindu-se rotația membrilor anonimi ai echipei), prin e-mail, prin portalul *Free FSUS*. Principalele modalități de comunicare au fost însă conferințele de presă, care s-au ținut zilnic în perioada de ocupare (cu vorbitori alternați în mod constant). La o conferință de presă, comunicatele prin care au fost anunțate deciziile plenului au fost mai întâi citite, apoi a fost explicată cererea de educație liberă și, ulterior, au fost date răspunsuri la diferite întrebări și probleme, conform cerințelor zilei și circumstanțelor. Astfel, după citirea anunțurilor, vorbitorul răspunde întrebărilor jurnaliștilor, încercând să rămână în aria delimitată de deciziile deja luate în plen.

Ar trebui menționat faptul că toate comunicatele de presă nu au fost scrise în stilul standard jurnalist. Evitarea limbajului sec al presei, a clișeeilor și a stereotipurilor a fost o decizie luată conștient. În general, în comunicatelor de presă, ideologia comunicării care guvernează nu doar sfera marketingului (de unde a fost

împrumutată), ci și domeniul partidelor politice, a fost în mod intenționat evitată. Este o ideologie care încearcă să inducă publicului o stare de congruență, lipsită de simț critic, în loc să se adreseze precum unor ființe cu drepturi politice depline. De aceea, trivializările și simplificările sunt nu doar niște unelte foarte des folosite, dar devin un standard jurnalistic dorit. Rezultatul unei astfel de gândiri este că inadecvarea asumată a mesajelor pentru public va continua să existe și să se accentueze. Mai mult, tendința jurnaliștilor a fost să plaseze *problema comercializării educației într-un cadru social mai larg*, în afara căruia chestiunea era imposibil de înțeles pe deplin. În cazul în care contextul însuși nu ar fi putut fi analizat prin comunicatele de presă, fiecare comunicat ar fi conținut suficiente semne și indicatori pentru a sugera abordarea macro-perspectiviei sociale.

Excesul aparent de informație este ceea ce teoria comunicării și ideologia Relațiilor Publice resping, considerându-l *un zgomot în canalul de media*, care complică problema. Introducerea acestor indicatori ai macro-contextului și a unor puncte teoretice mai dense, derivă direct din *crediința fundamentală a politizării și auto-educării politice a majorității democratice*.

Democrația care nu are la bază ipoteza prin care majoritatea populației este capabilă să se implice complet într-un proces politic – accesul la informație este o prezumție necesară – *încetează să mai fie o democrație și devine o manipulare a masei de către o minoritate meritocratică*. Mass-media produce și întreține o imaturitate politică a maselor, scenariu care se transformă într-o legitimare cinică a manipulării paternaliste de către aceleași grupuri privilegiate și care își datorează privilegiul chiar acestor manipulări.

Echipe media și grupul media activ

Echipele media au funcționat încă din vremea întâlnirilor informale pe baza unui mandat care i-a încredințat responsabilitatea activităților de relații publice. Mandatele echipei media au fost confirmate la scară largă, în timpul ocupărilor plene, iar strategia media a fost dezbătută în cadrul atelierelor deschise. Echipele media aveau nevoie de un mandat pentru a putea răspunde rapid prin mesaje adresate presei, pentru a menține constant legătura cu mass-media prin telefon, e-mail etc.

În afară de echipele media cu mandat, a mai existat și un grup media activ, care a avut propriile sale ședințe (cu frecvență zilnică, în cazul ocupărilor și în momentele necesare sau cerute de plen, în timpul întâlnirilor informale). Grupul media activ se angajează să discute pe marginea strategiei media, să sugereze probleme pentru dezbateri și alte subiecte pe care le consideră importante.

Adeseori în timpul ocupărilor, comunicatele de presă trebuiau scrise și lansate într-un timp foarte scurt – între știrile TV de seară din care se puteau afla declarațiile Guvernului și conferința de presă propriu-zisă de la orele 13:00, din cadrul Facultății ocupate de studenți.

Comunicatele de presă au fost scrise în cadrul întâlnirilor echipei media mandatată, în felul următor:

Se începea, din motive practice, cu punctarea subiectelor care vor fi atinse, în parametrii discuțiilor și deciziilor luate de plen și a discuției din cadrul ședinței echipei media active.

Una sau două persoane realizau o ciornă a comunicatului, care urma să fie editată în interiorul grupului.

Echipele media scriu un comunicat de presă în fiecare zi, pe timpul ocupării, precum și alte corespondențe necesare: scrisori deschise, răspunsuri pentru diferite articole din presă etc. În plus, ea se află

permanent în contact cu presa, prin telefon și via e-mail. În timpul ocupării, echipa media este responsabilă cu trimiterea declarațiilor anonime, cu interviurile și alte activități asemănătoare care se încadrează în parametrii stabiliți de plen. Aceeași echipă se ocupă cu pregătirea conferințelor de presă, în timpul ocupării, precum și cu activitatea de coordonare a facilitatorilor. În cadrul ședințelor echipei media, producerea diferitelor articole și documente legate de inițiativă reprezintă o activitate de mare anvergură: broșuri educaționale, listă de întrebări frecvente (FAQ), selecția textelor pentru portalul *Free FSUS* și ziarul *Skripta*.

ECHIPA RESPONSABILĂ CU SARCINILE OPERAȚIONALE, LOGISTICA ȘI SECURITATEA

Această echipă mandatată a fost inițial creată datorită necesității de a asigura controlul în Facultate pe durata ocupării. Pe lângă problema securității, echipa răspunde și de asigurarea condițiilor pentru desfășurarea plenului, deci se ocupă de pregătirea aparatelor tehnice (microfoane, amplificatoare, calculatoare, video-proiectoare) și de păstrarea ordinii în timpul plenului.

Ideea de la care a plecat întreaga organizare a controlului asupra clădirilor și sediilor a fost utilizarea „gardienilor”. Garda a fost alcătuită din studenți voluntari (în prima fază a ocupării Facultății de Științe Umane și Sociale s-a recomandat ca garda să fie compusă doar din studenții facultății ocupate), care s-au ocupat să preia controlul în timpul ocupării. Gărzile au fost organizate pe ture (stabilite de un *manager* de ture). Fiecărui gardian voluntar i-a fost atribuită o tură, deci fiecare gardian a primit înștiințare să se prezinte la o anumită oră și indicații pentru a se ocupa de monitorizarea unei anumite aripi din sediile facultății.

Gardienii sau supraveghetorii au fost prezenți atât pe timpul zilei, cât și noaptea, iar monitorizarea nu s-a făcut doar în interiorul facultății, ci și pe rampa de intrare din parcare (în timpul ocupării parcarea din fața facultății a fost și ea ocupată după ce au fost evacuate mașinile). În funcție de disponibilitatea oamenilor și de circumstanțe, fiecare tură a fost acoperită de unul sau mai mulți gardieni. Nu au existat gardieni profesioniști, în schimb s-a instalat o practică conform căreia toți participanții la mișcarea de ocupare au stat de veghe cel puțin de câteva ori.

În sarcinile unui gardian intrau: supravegherea incintei și a bunurilor din incintă, curățenia și alte activități care implică efort fizic (mutarea unor obiecte, instalarea sau înlăturarea a diferite bariere). Totodată, gardienii erau cei care, eventual cu ajutorul unor studenți, întrerupeau cursurile în cazul în care unii profesori încercau totuși să le desfășoare, în ciuda deciziei plenului (decizie luată de comun acord la începutul ocupării Facultății). Întreruperea orelor a fost întotdeauna o acțiune pașnică, realizată prin comunicarea directă cu profesorul și studenții vizați sau prin folosirea unor zgomote care au împiedicat desfășurarea normală a unui curs.

Îndatoririle gardienilor nu se încheiau la sfârșitul turei. Dacă un gardian avea nevoie de ajutor, toți ceilalți membri prezenți erau obligați să îl ofere. În timpul ocupării Facultății de către studenți, acest ajutor s-a manifestat cel mai mult prin activități de curățenie, evacuări sau împiedicarea desfășurării cursurilor.

Așadar, gardienii au fost responsabili cu menținerea sub control al zonelor critice ale Facultății: rampa de intrare în parcare, intrarea în facultate și coridoarele de la toate etajele clădirii. Monitorizarea diferitelor zone ale facultății a fost necesară pentru împiedicarea inițiativelor de desfășurare a cursurilor, pentru prevenirea posibilelor tentative de furt din bunurile proprietate a facultății sau a altor incidente.

Standardizarea turelor gardienilor și a altor segmente din organizare (aflate sub tutela echipei operaționale, de logistică și securitate) a fost realizată de coordonatorii care aveau un mandat acordat de plen. În funcție de numărul și de scopul sarcinilor, alți coordonatori puteau fi antrenați în acest sens. Dacă formula inițială a grupului de coordonatori are un mandat în acest sens, ei pot înscrie mai mulți coordonatori, din proprie inițiativă, atunci când este necesar

(desigur, orice inițiativă poate fi revocată de plen). O astfel de practică s-a dovedit folositoare pe timpul unei ocupări.

Prin intermediul coordonatorului, supraveghetorii au acces la toate sediile facultății și dețin cheile acestora, pot alege locațiile în care se desfășoară ședințele diferitelor echipe, locațiile pentru odihnă etc. În responsabilitățile supraveghetorilor intră și partea de logistică – achiziții și livrări de mâncare și băutură, depozitare și preparare, precum și achiziția și livrarea diferitelor utilități.

Grație unei astfel de organizări, ocuparea unei facultăți de către studenți s-a desfășurat și încheiat cu succes. Facultatea s-a dovedit a fi mai deschisă publicului, cetățenilor li s-a permis participarea la orice curs alternativ organizat de studenți, s-a putut mânca și dormi în incinta facultății, iar jurnaliștii s-au putut manifesta mai liber decât cu alte ocazii. În plus, toate celelalte servicii ale facultății și-au continuat activitățile fără niciun amestec din partea plenului: biblioteca, librăria, cantina, centrul de fotocopiere, biroul administrației, biroul decanului, secretariatul și alte departamente. Au fost organizate două simpozioane internaționale. În tot acest răstimp, furturile și pagubele materiale au fost reduse la zero, aceasta fiind, de altminteri, o situație nemaîntâlnită în timpul funcționării normale a Facultății. În timpul ocupării nu s-a înregistrat niciun incident.

PROGRAMA ȘI PROGRAMUL PE ECHIBE

Programa din timpul ocupării FSUS a reprezentat o alternativă pentru orarul și cursurile obișnuite. Înainte de începerea ocupării, s-a plecat de la ideea creării unui program educațional care să le ofere studenților o platformă pentru dezbateri și care să-i educe pe teme reprezentative, precum sistemul universitar sau viziunile sociale și politice mai largi. Într-o singură zi, au fost organizate cursuri, ateliere, filme și concerte, în încercarea de a aborda studenți, profesori și cetățeni și pentru a-i face să fie interesați de diferite aspecte ale diferențelor sociale.

Plecând de la premisa că sistemul educațional deja existent eșuează în foarte multe privințe, prima săptămână a fost dedicată exact acestor probleme fundamentale. Astfel, subiectele principale au fost: „*Ce este taxa pentru educație?*”, „*Educația croată – confuzie generală*”, „*Educația emancipatoare și dimensiunea socială a sistemului Bologna*” și „*Neoliberalism, democrație și tranziția economică*”. Problema taxei pe instruire în sistemul educațional este doar una dintr-un număr de probleme sociale evitate sau prea puțin discutate în și cu publicul. De aceea, ocuparea a fost o ocazie unică pentru discuții libere pe aceste teme.

Crearea unui program educațional amplu și diversificat a fost obiectivul la ordinea zilei. Programa a fost creată într-un mod neconvențional – e-mailul echipei responsabile de programă a fost disponibil pentru sugestiile tuturor studenților, profesorilor, intelectualilor din diferite domenii, ONG-urilor etc. Fiecare persoană a avut ocazia să propună teme pentru cursuri, dezbateri și ateliere pe care și le-ar

fi dorit să le vadă desfășurându-se sau pe care ar fi dorit să le susțină chiar ei. În același timp, echipa programei a căutat lectori și experți pe anumite teme de interes general sau de nișă pentru publicul studenți.

Câteva dintre problemele acoperite de programa din timpul ocupării au fost: problemele sistemului de sănătate în Croația, problemele în protecția muncii, cenzura mass-media, comercializarea spațiului public, tranziția, mișcarea studenților și accesul inegal la educație.

GRUPUL ACTIV INTER-PLEN

Obiectivul acestui grup este să mențină contactul, comunicarea și întâlnirile între studenții diferitelor facultăți, să coordoneze acțiunile comune, să faciliteze schimbul de informații și cunoștințe legate de implementarea mișcării de ocupare și de atingerea obiectivelor.

Grupul încearcă și să ajute studenții altor facultăți în organizarea plenurilor și în activități de creare a unei rețele de studenți activiști. De asemenea, se ocupă cu rezolvarea conflictelor și neînțelegerilor care ar putea apărea între studenții diferitelor universități, prin comunicare directă sau prin organizarea unor întâlniri între părți etc.

Acest grup se ocupă și cu probleme care depășesc nivelul de plen individual, probleme referitoare la decizii universale ale plenului, incluse în mișcare. Grupul lucrează ca un canal de comunicare, cu alte cuvinte, plenul primește informații despre evenimentele desfășurate în alte colegii, plenuri sau orașe, prin intermediul grupului inter-plen.

Grupul este deschis oricui, deși, de obicei, reunește studenți din diferite facultăți. Studenții din alte facultăți care fac parte din grup (fără participarea lor, grupul inter-plen își poate pierde semnificația) sunt membri egali și au libertatea de a reda anumite informații legate de evenimentele din plenurile din care fac parte sau detalii despre studenți și facultățile lor. Astfel, în contact direct cu colegii din alte facultăți, procesul de fuziune al plenurilor individuale atinge un nivel avansat.

Concluziile grupului inter-plenar (acțiuni necesare, evenimente, sugestii și cereri adresate altor plenuri) sunt transferate plenurilor vizate. Membrii grupului nu sunt delegați și nu au putere de decizie, caracteristică care se aplică și grupului. În schimb, ei au libertatea să

pregătească acțiuni cu caracter organizațional, operațional sau comunicativ, în scopul îmbunătățirii coerenței, organizării și relațiilor între studenți și plenuri. Datorită obiectivului acestei acțiuni, dar și pentru a menține o comunicare permanentă între plenuri, grupul ar trebui să aibă întâlniri regulate, de preferat în fiecare zi din timpul ocupării și cel puțin o dată pe săptămână între perioadele de ocupare.

Inițiativele pe care membrii grupului le au se referă la adresarea problemelor curente și ambiguităților din organizarea studenților, în timpul ocupării și la procedeele și scopurile ocupării. Acestea se realizează fie prin comunicare directă (în persoană, prin telefon sau e-mail) cu studenții interesați, fie prin participarea la întâlniri informale cu alte universități sau prin asistență prin organizarea unor centre pentru studenți activiști. Același grup este responsabil pentru organizarea agendei discuțiilor și atelierelor, a evenimentelor care urmăresc educarea studenților și familiarizarea cu acțiunile și obiectivele acestor acțiuni.

Aceste acțiuni sunt organizate nu oficial, în numele plenului, ci de către fiecare student în parte, după care au fost invitați studenți interesați, din alte facultăți. În acest sens, grupurile inter-plenare active reprezintă un canal de comunicare directă și de autoeducare între studenții facultăților care au ca scop comun propagarea cunoștințelor și experiențelor referitoare la obiectivele și strategiile de luptă (ca o completare la canalele deja existente, precum platformele sociale online, broșurile, newsletter-urile).

Grupul monitorizează activitățile din afara țării și aduc în fața plenului informații folositoare și relevante. Grupul inter-plenar este cel care organizează întâlniri de mari dimensiuni pentru studenții activiști de peste hotare și este deschis la colaborări cu alți actori (spre exemplu, muncitori sau fermieri).

GRUPUL ACTIV DESEMNAȚ CU PROBLEMELE TEHNICE ALE PLENULUI

Acest grup a fost creat pentru a ne asigura că funcționarea plenului se realizează într-o manieră transparentă și democratică.

Activitățile grupului includ colectarea propunerilor și a feedback-ului, privind funcționarea plenului, colectarea propunerilor pentru agenda zilnică a plenului, instruirea facilitatorilor, pregătirea agendei, a informațiilor și documentelor adiționale, relevante pentru plen. Grupul este, de asemenea, autorizat să convoace o întâlnire extraordinară a plenului, atunci când este necesar.

Pentru a facilita funcționarea plenului, a fost întocmit documentul cu Reguli și Instrucțiuni ale plenului FSUS. Conține descrierea funcționării anumitor aspecte ale plenului și propun soluții în cazul unor probleme tehnice care ar putea interveni în timpul ședințelor.

Grupul s-a reunit la câteva zile după începerea ocupării, în momentul în care s-a ivit necesitatea unei abordări sistematice a rezolvării problemelor curente ale plenului.

Grupul a fost perceput ca un context potrivit al discuțiilor despre modalitatea de decizie și democrație directă, în general: care reprezintă, cum poate fi manifestat prin democrație directă, cum poate fi folosit și care ar putea fi viitorul unei astfel de organizări politice. În timp, profilul grupului s-a conturat în jurul tendinței de rezolvare a problemelor practice ale organizației plenului și grupului în sine, și mai puțin din discuțiile teoretice asupra democrației directe.

În timpul ocupării studențești, nevoia pentru transparentă și eficiența funcționării plenului a fost tratată astfel:

- Grupul responsabil de problemele tehnice ale plenului au ținut zilnic ședințe publice, deschise tuturor grupurilor interesate, în prezența unui facilitator al plenului.
- Sugestiile, comentariile și întrebările (generale sau legate de următorul plen) puteau fi lăsate într-o cutie poștală, din incinta facultății sau trimise la adresa de e-mail a grupului.
- Fiecare sugestie primită era dezbătută în cadrul întâlnirii de grup și se încerca găsirea unei soluții – activitate desfășurată fără excepție, în prezența plenului.

Printr-o activitate de acest gen, Regulile și Instrucțiunile plenului FSUS au fost formulate pentru a facilita viitoarea funcționare a plenului și pentru a evita revenirea asupra întrebărilor deja discutate. Regulile și Instrucțiunile plenului reprezintă, așadar, un registru al soluțiilor care s-au dovedit folositoare în practică și, prin urmare, nu sunt legi care ar putea să subordoneze plenul. Toate regulile și instrucțiunile au fost atestate prin vot, în cadrul plenului.

În timpul suspendării temporare a ocupării facultății de către studenți, grupul însărcinat cu probleme tehnice funcționează ca „memorie internă” a plenului – asigură o comunicare transparentă în ceea ce privește informarea plenului asupra subiectelor curente sau știrile (prin schițarea agendei următorului plen), se ocupă cu instruirea facilitatorilor și, dacă este necesar, se ocupă de convocarea unei ședințe extraordinare a plenului. Ședințele grupului sunt deschise tuturor, prin prezența facilitatorilor plenului trecut și următor, asigurându-se astfel continuitatea și transferul informației legate de subiecte. Pe lângă ședințele ținute între două sesiuni plenare, grupul responsabil de problemele tehnice trebuie să se reunească cu două ore înainte de orice plen.

GRUPUL DE LUCRU PENTRU ANALIZA DOCUMENTELOR

A citi fără a reflecta este ca a mânca fără a digera.

Edmund Burke

Grupul a fost format în timpul ocupației din primăvara anului 2009, motivul principal fiind nevoia de a examina și interpreta corect scrierile și documentele guvernamentale sau de altă natură.

Atunci când este vorba despre documente oficiale, precum regulamente, reglementări, rapoarte etc., rolul grupului este să citească textul cu atenție și să ia în considerare toate implicațiile care rezultă din acesta. Grupul e liber să consulte orice persoană pe care o consideră necesară pentru asistență, dar analiza finală trebuie prezentate de o persoană care face parte din grup.

Citirea și analiza documentelor oficiale sunt sarcinile principale ale grupului, în special în situații în care se exercită presiune asupra diferitelor instituții (spre exemplu, Ministerul Educației), unde nu există canale deschise pentru comunicare directă (spre exemplu, plenul decide că nu vor exista negocieri privind o cerință). În astfel de situații, grupul trebuie să citească documentele oficiale, să le interpreteze și să le explice în cadrul setului de legi și reglementări existente. De regulă, documentele oficiale nu sunt redactate într-un limbaj obișnuit, comun, ci într-un jargon birocratico-legal care descurajează citirea documentului. Drept urmare, grupul trebuie să descifreze cu atenție fiecare propoziție și, în cele din urmă să încerce să compună din diferite părți ale textului un text nou, întreg, care poate fi ușor înțeles. Această sarcină necesită un nivel ridicat de concentrare și răbdare.

Prin urmare, este recomandat ca numărul participanților la o întâlnire de grup să nu depășească 10 oameni (deși grupul este deschis pentru toată lumea) și ca lucrul în cadrul grupului să se desfășoare fără pauze îndelungate între ședințe. De preferat, lucrul la un anumit document ar trebui să aibă loc în două sau mai multe zile consecutive pe durata unor ședințe de câteva ore. Ar putea fi neproductiv (deși nu poate fi prevenit) dacă formula inițială a grupului se schimbă, deoarece e nevoie de timp pentru ca noii participanți să se familiarizeze cu subiectul – se întrerupe dinamica de lucru, se creează o presiune psihologică în rândul participanților constanți și există riscuri de superficialitate. Acest lucru poate fi prevenit în mare prin întocmirea organizată a minutelor.

În general, grupul pentru analiza documentelor este alcătuit ad-hoc, în funcție de situație și nu necesită ședințe și întâlniri regulate. Pentru a funcționa eficient, odată ce grupul este înființat trebuie să urmeze îndrumările descrise mai sus. Grupul necesită, fără îndoială, un mediator și un calculator cu proiector pentru ca documentul analizat să fie împărțit cu toți participanții.

Punctul de plecare al deciziilor democratice se regăsește în abordarea egală a cunoștințelor tuturor celor implicați în luarea deciziilor. Scopul grupului de analiză a documentelor este să contribuie prin munca să la cele precizate mai sus.

Grupul de lucru pentru acțiuni restrânse

Grupul de lucru pentru acțiuni restrânse a fost format ca platformă de organizare a diferitelor acțiuni și intervenții desfășurate în sfera publică și s-a dorit să funcționeze, în principal, prin exprimarea ideilor sub forma manifestărilor și/sau acțiunilor de natură publică. Două dintre principale premise ale grupului sunt organizarea

informală și tendința de a se angaja în activități neconvenționale și subversive. Astfel de activități sunt, spre exemplu, lipirea afișelor pe clădiri publice, manifestații neanunțate la întruniri publice, intervenții nocturne în spații publice, precum și alte acțiuni care implică coordonarea unor grupuri mari de persoane în funcție de spațiu și timp. De precizat că aceste acțiuni nu sunt ilegale prin natura lor, dar afectează publicul în mod direct și, câteodată, includ metode care nu sunt în totalitate acceptate prin lege.

Ca în cazul celorlalte grupuri, grupul pentru acțiuni restrânse este deschis tuturor părților interesate. Pentru proiecte mai mari, este nevoie de un mandat special al organizației, dar care funcționează independent pentru organizarea acțiunilor mai mici, deoarece nu toate acțiunile, în special cele care se derulează continuu, necesită aprobarea plenului de vreme ce grupul deține un mandat al plenului. Astfel de acțiuni nu sunt întreprinse prin decizia directă a plenului, ci ca urmare a inițiativelor personale ale indivizilor din grup. Acțiunile grupului sunt prezentate cu regularitate plenului, sub forma unui raport și, dacă este necesar, se discută pe baza lor. Trebuie subliniată interdisciplinaritatea grupului – cooperarea cu studenții altor facultăți, cu artiști și cetățeni interesați, precum și cooperarea cu alte grupuri de lucru, cum ar fi grupul de lucru pentru informare, care se ocupă cu distribuirea materialelor informative.

Funcționalitatea grupului pentru acțiuni restrânse este mai bine ilustrată prin exemplele celor mai importante acțiuni deja întreprinse:

„E timpul”

Acțiunea „E timpul” a fost realizată prin colaborarea dintre artiștii contemporani și studenții din grupul pentru acțiuni restrânse. Este un tip de manifestare publică prin care cetățenii sunt încurajați să-și

manifeste, în mod simbolic, solidaritatea privind cerințele studenților. Acțiunea durează 5 minute, timp în ce participanții se grupează într-un șir prin care se transmite mesajul că este timpul ca guvernul să își schimbe atitudinea față de educație. Acțiunea a avut un răspuns încurajator și s-a extins dincolo de Zagreb, unde a fost inițial concepută, de multe ori fiind sincronizată cu alte orașe din Croația. Avantajele acestei acțiuni sunt numeroase: cere puțin timp din partea participanților, are efect vizual și, pusă în scenă în locuri publice aglomerate, atrage atenția mass-media. De menționat că există o publicație cu același nume care încearcă să informeze asupra cerințelor și acțiunilor studenților, într-o manieră amuzant-ingenioasă, deși informativă.

„Claxonează Pentru Educație!”

Este o acțiune care permite oamenilor să își exprime solidaritatea cu studenții, într-o manieră simplă și clară: prin claxoane. Un grup de doi sau mai mulți studenți stau pe marginea unui drum principal, ridicând un afiș cu mesajul „Claxonează pentru educație”, iar șoferii din zonă claxonează în semn de susținere. Este de preferat ca această acțiune să aibă loc la ora de vârf (08:00 sau 17:00). Această acțiune motivează toți participanții la trafic și atrage atenția mass-media prin zgomotul infernal care se produce. Acțiunea a fost întreprinsă nu numai în Zagreb, unde își are originile, dar și în alte orașe din Croația.

Max Art Fest

Plenul FSUS a acceptat invitația de a participa la un festival de artă de 3 zile, numit MAX ART FEST. S-a decis ca grupul pentru acțiuni restrânse să se ocupe de această activitate. Prin participarea la festival, li s-a repartizat un loc studenților la metrourile din centrul orașului Zagreb.

Programul a fost conceput în jurul temelor neoliberalizării și privatizării educației, eficienței sistemului Bologna și solidarității în diferite grupuri sociale, precum și principiilor democrației directe. Programul a fost asemănător cu cel derulat în timpul ocupării facultății, fiind format din proiecții, expoziții de fotografie, prelegeri clasice sau video, seminarii, un stand pentru petiții și împărțire de fluturașe, spectacole și instalații artistice. Festivalul a fost vizitat de un număr mare de oameni care au venit special în acest scop, dar și de simpli trecători. Pe lângă acțiunile care au ridicat moralul participanților și prin care s-a comunicat cu cetățenii care au susținut această mișcare, un aspect foarte important a fost cel de informare a trecătorilor. Pentru proiectele de amploare mai mare, precum participarea la MAX ART FEST, numărul de participanți activi, timpul și efortul sunt semnificative, față de manifestațiile independente, dar mesajul probabil că mesajul ajunge la mai mulți oameni.

Rândul interpelării etice

Această acțiune a fost restrânsă și îndreptată spre consiliul facultății FSUS din Zagreb, în scopul de a forța membrii consiliului să-și arate susținerea nu doar teoretic în ceea ce privește cerințele studenților. Studenții s-au așezat în două rânduri prin care profesorii și membri consiliului trebuiau să treacă pentru a intra în ședință. Li se ofereau materiale informative care să le amintească de prezența studenților și de viziunea etică a acestora asupra deciziilor consiliului, pentru a le forța mâna și pentru a influența modificările privind taxele de școlarizare.

Măsura de sprijinire a agricultorilor

A fost o acțiune subversivă ad-hoc, desfășurată pe timpul nopții și care a implicat coordonarea unui număr mare de oameni. Scopul

a fost să se arate sprijinul direct pentru fermieri, în timpul protestelor acestora din fața Ministerului Agriculturii. Agricultorii au primit copii din revista „High Time”, buletinul informativ *Skripta*, mâncare și băuturi. Acțiunea a fost organizată în mai mult de o oră petrecută la telefon și, pe lângă suportul logistic și moral al fermierilor, s-a creat și prilejul unui protest care a blocat o arteră importantă din Zagreb. Acțiunea a fost întreruptă prin intervenția poliției.

Expoziția jutarnji lovește din nou

Jutarnji List („Ziarul de dimineață”) este un ziar croat binecunoscut pentru agenda să neoliberală și opoziția vehementă față de rebeliunea studenților, muncitorilor, țăranilor și de alte mișcări civile din Croația. Grupul de lucru pentru acțiuni restrânse a organizat o expoziție satirică pentru publicul larg, în care au fost expuse articole publicate anterior în *Jutarnji List* cu scopul de a demasca fundalul ideologic.

În concluzie, trebuie subliniat că grupul pentru acțiuni restrânse este un grup multidisciplinar, care se bazează pe participarea studenților, dar care este deschis tuturor celor interesați. Deși aceste acțiuni tind să aibă o formă artistică, intenția principală este cea politică. Aceste acțiuni permit cetățenilor atât să își exprime sprijinul pentru obiectivele studenților, cât și să înțeleagă mai bine acțiunile acestora. Rezultatele care se doresc a fi atinse prin astfel de acțiuni sunt informarea și mobilizarea publicului fie prin rapoartele media, fie prin contactul direct la manifestațiile care au loc în spațiile publice.

Grupul de lucru pentru răspândirea democrației directe

Acest grup a fost înființat cu scopul de a propaga ideea de democrație directă și de a institui practicarea sa. Acest tip de acțiune include critica și opoziția activă față de sistemele politice și economice capitaliste.

Grupul a fost convocat pentru prima dată în toamna anului 2009 pentru a realiza „Întrebări frecvente despre șantierele navale” (o broșură prin care s-a intenționat încurajarea lucrătorilor de pe șantierele navale și a întregii comunității de a se opune privatizării șantierelelor). În 2009, grupul a mai fost convocat o singură dată și a început să funcționeze cu adevărat la începutul anului 2010 (după ce s-au stabilit legături mai puternice cu muncitorii, din timpul și după cea de-a doua ocupare a Facultății).

Primul pas a fost să se adune oameni din mai multe grupuri sociale și regiuni ale țării, astfel încât să existe o diversitate de participanți – studenți, profesori universitari, membri de sindicat, jurnaliști etc. Ședințele grupului de lucru, în conformitate cu practicile existente ale plenului și a altor grupuri, sunt deschise pentru toți cei interesați.

Câteva acțiuni ale grupului:

- Scrierea, imprimarea și distribuirea broșurii „Muncitori și drepturile muncitorilor” (împreună cu o transcriere a conferinței despre lupta reușită a muncitorilor fabricii Petrokemija din Croația, luptă dusă împotriva privatizării) în colaborare cu membrii sindicatului, un pamflet care se ocupă cu poziționarea clasei muncitoare în sistemul politico-economic și demascarea conceptelor și proceselor de genul „dialog social”, „parteneriat social”, „capitalism de conivență” etc.

- Vizitarea întreprinderilor ocupate sau aflate în grevă, cu scopul de a le arăta solidaritatea, de a discuta despre planuri și colaborări de viitor, de a distribui broșuri și de a organiza proiecții de filme documentare, legate de problemele muncitorilor (ca ecranizarea filmului „The Take” despre auto-administrarea muncitorilor din fabricile argentinene).
- Conferințe despre democrația directă în licee.
- Organizarea discursurilor publice la FSUS despre problemele clasei muncitoare (spre exemplu, conferințe ale muncitorilor din fabricile ocupate)

BLOGUL ȘI ECHIPA DE BLOGGERI

La începutul mișcării de ocupare a FSUS în Zagreb, blogul intitulat „Slobodni Filozofski” („Facultatea gratuită de filosofie”) era deja disponibil. Adresa de internet este www.slobodnifilozofski.com, versiunea croată, iar versiunea internațională este www.slobodnifilozofski.org. Scopul original al blogului era să informeze studenții și publicul în legătură cu evenimentele curente, referitoare la ocuparea Facultății de către studenți. Bloggerii au publicat în mod constant informații privind funcționarea plenului și coordonarea grupurilor active (blogul este locul în care timpul și locul de acțiune sunt făcute publice). În timp, „Slobodni Filozofski” (*SlobFil*) a devenit un portal virtual cu drepturi depline.

Monitorizează activismul studențesc în universitățile croate și de peste granițe și publică articole care tratează comercializarea unei educații înalte. Pe lângă cele menționate, blogul are caracter educațional și, în acest sens, publică texte și filme care vizează problemele complexe ale neoliberalismului, ale economiei, ale luptei pentru drepturile sociale etc. Acestea sunt create, spre exemplu, în cadrul Școlii de Vară SlobFil.

Administratorul blogului (echipa virtuală) deține un mandat eliberat de plen. În consecință, echipa virtuală are libertate și autonomie editorială, manifestată în parametrii deciziilor plenului. Dacă este necesar, noi membri sunt recrutați în comitetul editorial. Blogul conține texte originale și traduceri, precum și texte preluate din presă. Majoritatea textelor sunt publicate și în ziarul *Skripta*. Există și o versiune internațională a site-ului, tradus în mai multe limbi (*slobodnifilozofski.org*). Unele texte, spre exemplu traducerea comunicatelor de presă, au fost realizate de către echipa de traducere, în timpul

ocupații din primăvara 2009. Selecția textelor pentru blog se face în concordanță cu secțiunea mass-media și echipa activă. *SlobFil* colaborează și cu alte site-uri studențești din țară sau de peste hotare.

SKRIPTA ȘI GRUPUL INFORMATIV

În perioada pregătirilor pentru prima ocupare, primele materiale afișate au fost posterele prin care studenții erau informați despre decizia conform căreia toți studenții vor plăti o taxă de educație pentru studiile superioare. Ulterior, posterele și pliantele au anunțat dezbateră publică „Dreptul la educație”. Dezbateră s-a transformat într-un plen în urma căruia aproape 200 de studenți au decis să continue ocuparea.

Primul *Skripta* – ziarul oficial al ocupării – a fost scos în prima zi a mișcării în peste 1000 de copii. Conținea *două proclamații ale inițiativei studenților independenți pentru educație gratuită, un text despre democrația directă ca formă de luare a deciziilor, răspunsuri la două întrebări frecvente, codul de conduită a studenților în timpul ocupării Facultății și un program alternativ pentru primele două zile ale manifestației*. De asemenea, au fost publicate Anunțuri și FAQs în edițiile ulterioare. În timpul ocupării, *Skripta* era publicat o dată pe zi, uneori de două ori (cel mai adesea ediția de dimineață conținea texte publicate pe blog, în timp ce ediția de seară conținea FAQs și comunicatele de presă zilnice). În perioada post-ocupării, cu excepția scurtei vacanțe de vară, *Skripta* se publica o dată sau de două ori pe săptămână, iar tirajul varia între 1500 și 4000 de exemplare, în funcție de donațiile și ajutorul primit din partea susținătorilor.

Echipa care lucrează pentru *Skripta* funcționează pe baza unui mandat eliberat de plen, iar *Skripta* a fost conceput ca un ziar care să ofere unui număr larg de oameni interesați de mișcarea și ocuparea studentăască, informații despre ocupare și lupta pentru drepturile la liberă educație. Numeroase texte teoretice publicate în ziar vorbesc

și despre lupta pentru drepturile sociale și dreptul la muncă. Scopul este ca lupta pentru liberă educație să fie așezată într-un context mai larg, acela al luptei împotriva reformelor neolibérale – cele care pun aceste drepturi în pericol. Scopul *Skripta* este să contribuie la circulația publică a analizei critice asupra evenimentelor sociale și istorice.

Din aceste motive, *Skripta* nu este un ziar adresat doar studenților, ci tuturor celor care vor să obțină o perspectivă critică asupra stării sociale, politice și economice și care vor să obțină cunoștințele necesare strategiei de rezistență socială în fața proceselor distructive. Distribuirea ziarului se face în facultatea în discuție, în alte câteva facultăți din Zagreb și în alte orașe sau locații ca Centrul Studențesc, Centrul Cultural și Informațional, cinematografe, biblioteci, centre xerox, restaurante etc.

Skripta conține următoarele categorii de texte: comunicate de presă, rapoarte generate de plen, sprijin pentru diferite organizații studențești și indivizi remarcabili, incluzându-i pe cei de peste hotare. Studenții FSUS, după decizia plenului, oferă sprijin și altor grupuri de tineri din Croația sau din afara țării – de exemplu, studenți din Brazilia, Germania, Pittsburgh, California, Austria, Tuzla etc. Au fost redactate, de asemenea, câteva ediții speciale ale *Skripta*, spre exemplu cele înmânate studenților la examenul de admitere al FSUS (*Skripta – admitere*), *Liceul Skripta*, *Skripta Economic* (cu ocazia participării delegațiilor plenului la conferința studențească internațională, organizată de studenți ai Facultății de Economie) și *Recenzia Skripta*, ale cărei articole ofereau informații de bază despre contextul luptei pentru dreptul la liberă educație.

Atât în timpul ocupării, cât și după suspendarea acesteia, multe alte facultăți au publicat și distribuit propriile ziare, după modelul *Skripta* al FSUS. Au fost publicate articole relevante pentru anumite

facultăți și problemele lor, precum și articole despre educația liberă și lupta pentru gratuitate. Aceste ediții au avut nume diferite, ca *SkRIpta* (în Rijeka) sau *Panda* (în Split).

Pentru publicarea cu succes a unui ziar este nevoie de multă organizare și lucru în echipă, în toate fazele de producție și distribuție. Una dintre echipe se ocupă cu selectarea, colectarea și traducerea textelor pentru *Skripta* și portalul *SlobFil*. Articolele din limbi străine sunt traduse, iar cele în limba croată sunt republicate, preluate fiind din alte surse. Textele din *Skripta* sunt de cele mai multe ori adaptate cerințelor, acțiunilor și evenimentelor curente.

Formatul *Skripta* necesită plierea ziarului, lucru care se realizează în cadrul întâlnirilor grupului activ informațional (dar și în alte circumstanțe, cum ar fi în cadrul plenului sau la diferite evenimente și acțiuni sociale). În timpul întâlnirilor informaționale, pe lângă plierea ziarelor și discuții, grupul vizionează video-conferințe sau filme educaționale. Același grup activ se ocupă de posterele de promovare a plenului și de atelierile din cadrul facultății. Distribuția ziarului va fi făcută de același grup activ (atunci când este necesar).

Skripta este disponibil și în variantă online, poate fi descărcat de pe site-ul www.slobodnifilozofski.com. Pe acest site, este difuzat și un program de televiziune al postului SkriptaTV, lansat în 2008 și aflat încă într-o fază incipientă. Obiectivul postului este să ofere o emisiune TV axată în primul rând pe educație în activism, obiectiv similar cu cel transmis de ziarul *Skripta* și de portalul *SlobFil*.

CONTEXTUL SOCIAL AL PROTESTULUI PENTRU EDUCAȚIA GRATUITĂ ÎN CROAȚIA ȘI MOTIVAȚIILE DIN SPATELE ACȚIUNII

Introducerea taxei pe instrucție în sistemul de educație superior nu a fost o problemă dezbătută în public anterior acțiunii studenților din Croația. Între partidele parlamentare și alți „actori sociali” (precum mass-media, diverși „experți”, ONG-uri etc) a existat un consens explicit și tacit, conform căruia introducerea taxei în învățământul superior era o decizie incontestabilă. Subiectul a fost în mod tipic reprezentat ca o caracteristică a „modernizării” din procesul de continuă renunțare la „moștenirea socialistă” pentru a trece la „standardele Europene”.

În spațiul public croat, după aproape 20 de ani de proces de tranziție, intervențiile în structura socială sunt încă simplu justificate de obiectivul fundamental al aderării la Uniunea Europeană. Astfel, intervențiile sunt scutite de orice fel de chestionare sau critică. Parteneriatul cu UE este prezentat ca o garanție pentru instituirea bunăstării statului, astfel încât orice sacrificiu pretins este automat justificat. Între timp, mass-media și elita politică evita întrebările legate de adevărata structură a Uniunii Europene și măsura în care este compatibilă cu noțiunile moștenite despre bunăstarea Europei de Vest.

Tratatul de la Lisabona – documentul reprezentativ pentru noua și neoliberala Uniune Europeană – este aproape necunoscut în Croația, chiar și de așa-numiții experți. Ar trebui menționat faptul că nu există nici măcar o singură dezbatere publică prin care să

se urmărească informarea publicului despre acest lucru. În schimb, elita încă mai sprijină, fără rezerve, mitul Uniunii Europene ca zonă de bunăstare generală. În plus, justifică abolirea drepturilor sociale dobândite de drept – o contradicție elementară între abolirea drepturilor sociale (care definesc prosperitatea unui stat) în numele unui potențial parteneriat într-o zonă de dezvoltare care rămâne nerostită și, astfel, nerezolvată.

Atac asupra drepturilor sociale dobândite

Exigențele necriticate ale Uniunii Europene – garantul viitoarei prosperități – reprezintă un aspect al justificării puternic ideologice a atacurilor asupra drepturilor sociale dobândite. Crearea consensului majorității pentru reducerea drepturilor și calcularea subordonării în funcție de capital (un exemplu important pentru ultima variantă sunt mișcărilor numite „flexibilizarea” muncii (care se traduce de fapt prin facilitarea procesului de disponibilizare și care ar fi aparent în interesul pe termen lung al acelorași muncitori disponibilizați) reprezintă manevre tactice.

Un alt mod de fabricare a consensului sunt drepturile ca cel garantat prin constituție și cel la educație să nu mai fie văzute ca un drept. În schimb, drepturile dobândite sunt tratate sau atacate ca niște privilegii iraționale moștenite din socialism. De vreme ce socialismul este văzut ca un proiect istoric eșuat, orice insistență asupra drepturilor dobândite descalifică – în spațiul dezbaterilor legitime – pe oricine încearcă să vorbească despre asta. Astfel, orice critică adusă atacului asupra drepturilor sociale este redusă la tăcere prin intimidare simbolică și prin amenințarea cu etichete precum „Yugo-nostalgia”, „regres” și „parazitism”.

Un alt aspect important în strategia fabricării consensului îl reprezintă teoria bugetului deficitar.

Astfel, problema taxei în educație și aplicarea ei în învățământul superior nu se prezintă doar ca o problemă cu caracter politic (împotriva interesului majorității), ci capătă și un aspect fiscal-administrativ, prin urmare devine o necesitate de ordin obiectiv. După irationalizarea sistemului de privilegii socialiste, urmează o presupusă raționalizare necesară a cheltuielilor publice. Cu toate acestea, chiar și în cazul unui buget deficitar, acest tip de argumentare rămâne problematică. După o astfel de logică, problema unei structuri sociale dorite – drepturile sociale creează doar un cadru minimalist instituțional – este implicit asociată cu problema implementării practice și fezabilitatea ei.

Deci, în loc să fie adresată întrebarea „Ce se poate face pentru menținerea accesului la sănătate, educație și pensii pentru toată lumea?”, obiectivele necesare sunt respinse tacit prin raportare la limitările fiscale. În tot acest timp, ceea ce rămâne nerostit este faptul că bugetul este alimentat de taxele plătite de cetățenii activi, tocmai în ideea că administratorii taxelor de stat vor folosi fondurile strânse în interesul majorității. Concluzia conform căreia deficitul fiscal atrage în mod categoric reducerea drepturilor sociale ale majorității nu este dependentă de o necesitate complet obiectivă și logică. Dimpotrivă, o astfel de concluzie este legată de o decizie politică tacită de a acționa împotriva interesului public. Faptul că există posibilitatea de îmbunătățire a taxelor, în discuția deficitului bugetar este a priori respinsă sau refuzată – de exemplu, profitul din taxele băncilor și companiilor de telecomunicații nu este inclus în economia națională, fără nici un impediment legal – și reprezintă un indiciu concludent al consensului tacit între elitele politice, încheiat în favoarea capitalului și împotriva interesului majorității.

Semnificația democrației

Din tot ce a fost menționat, se ridică automat întrebări legate de natura democrației în care este admisibil ca elitele politice să lucreze împotriva intereselor majorității. Precum am mai menționat, drepturile sociale dobândite istoric reprezintă minimumul de interese majoritare definite instituțional. Atacul asupra acestor drepturi reprezintă o acțiune fără echivoc împotriva democrației. Acest lucru se aplică doar dacă sensul democrației este într-adevăr conducerea majorității în sprijinul realizării binelui comun și nu un ritual formal de alegere între membrii elitei politice, care diferă doar prin numele partidului la care aderă.

Democrația nu este un fenomen fără pericole și contradicții inerente. Reprezența nominală ai interesului general sunt ușor de corupt și subordonat adevăratei autorități a capitalului. Un aspect important al puterii capitalului este acela că este scutit de obligația de a se supune unui (chiar și imperfect) apel democratic la responsabilitate, odată la patru ani. Puterea proprietății private nu este supusă nici unei chestionări legate de relația contradictorie cu pretinsa lege a modalității și metode de răspândire a informației. Puterea proprietății private nu este supusă nici unei chestionări legate de relația contradictorie cu pretinsa lege a omului. În acest context, oricine crede în democrație este obligat să conteste și să critice aceste contradicții, în special atunci când ele se transformă în practici politice vizibil ne-democratice, cum ar fi atacul neoliberal asupra drepturilor sociale.

În această lumină, lupta studenților pentru dreptul la educație gratuită trebuie văzută ca parte dintr-o luptă mult mai vastă de apărare drepturile majorității și nu ca o aberație egoistă și particulară, așa cum este expusă de mass-media sau de politicieni.

Pe lângă cele ce s-au menționat în legătură cu democrația directă – ca o formă de luare a deciziilor am mai putea adăuga următoarele: la un anumit nivel, democrația directă este o consecință a democrației reprezentative, nemanifestată complet. Atunci când democrația reprezentativă nu satisface toate caracteristicile implicite, o democrație directă a luării deciziilor devine o măsură de securitate și un **memento** al înțelesului ei fundamental – un spectru care continuă să ne bântuie.

CUPRINS

Cuvânt înainte	5
Rețetarul unei ocupări.	7
Introducerea propriu-zisă	9
Organizarea preluării controlului de către studenții de umanism și științe sociale (FSUS)	11
Plenul	11
Echipele și grupurile de lucru	11
Paza	15
Echipele de programă	16
Skripta	16
Blog/portal – echipa blog	16
Funcționarea facultății pe durata controlului studenților.	17
Democrație directă.	17
Inițiativa studentească independentă și plenul	19
Cum să organizezi un plen?	20
01. Introducere	20
02. Plenul – cum și de ce?.	22
03. Pregătiri	25
04. Plenul în deșert.	27
05. Două scenarii	29
06. Începutul a ieșit bine. ce urmează acum?	31
07. Problema leadership-ului și relația cu media	32
08. Plenul: 1, 2, 3..	34
09. Chestiuni controversate și funcționarea grupurilor de lucru .	35
10. Concluzii:	37
Plenul.	38
Regulile și indicațiile plenului.	43
A. Regulile	43
B. Indicații	46
C. Anexă	49

Codul de conduită în timpul ocupării facultății de științe umane și sociale	50
Minuta sau rezumatul ședințelor	52
Care este utilitatea minutei?	52
Sugestii tehnice	52
Cum se ține o minută	52
Sfaturi și trucuri.	54
Delegați și mandate	56
Delegați.	56
Mandate	57
Strategia media, echipa media și grupul de lucru media	59
Strategia media	59
Echipa media și grupul media activ.	62
Echipa responsabilă cu sarcinile operaționale, logistica și securitatea	65
Programa și programul pe echipe	68
Grupul activ inter-plen	70
Grupul activ desemnat cu problemele tehnice ale plenului	72
Grupul de lucru pentru analiza documentelor	74
Grupul de lucru pentru acțiuni restrânse	75
Grupul de lucru pentru răspândirea democrației directe.	80
Blogul și echipa de blogeri	82
Skripta și grupul informativ	84
Contextul social al protestului pentru educația gratuită în croația și motivațiile din spatele acțiunii	87
Atacul asupra drepturilor sociale dobândite	88
Semnificația democrației	90

Deja apărute:

BROȘURI:

I. În română

- A. Răvășel – Mircea Rosetti
- *Adina Marincea* – Asta (nu) e o poveste de dragoste! LoveKills, punk și primii 20 de ani de anarha-feminism în România
- *Adrian Tătăran* – Panait Mușoiu (ed. I)
- Anarhie relațională, nu libertarianism! Mic ghid de re-imaginat relațiile noastre de zi cu zi
- Anarhismul și vechea mișcare socialistă
- *Andie Nordgren* – Anarhia relațională (introducere de *hopancarusel*)
- Anuarul Anarhivei 2020, 2021, 2022
- *André Gorz* – Ideologia socială a automobilului
- *bell hooks* – Să înțelegem patriarhatul
- *C. Ganait* – Anarhismul în Bucovina de Nord. O scurtă istorie (1925-1935); – Nestor Mahno în România (1921-22); – O părere: 100+ ani de publicistică libertară în România
- *C.A.M. Anti-Exploatare* – Scurt ghid de bune practici. Cum să ne facem viața mai ușoară și să reducem exploatarea când muncim împreună
- *CCRI / EZLN* – O declarație pentru viață și alte texte (2020-2021)
- *Chiara Bottici* – Anarhafeminism: către o antologie a transindividualului
- *Colin Ward* – Anarhismul ca teorie a organizării
- *CrimethInc* – Ucraina. Perspective anarhiste locale. Împotriva invaziei ruse; – *Vot vs. Acțiune Directă*
- *Cristian-Dan Grecu* – Csipike, piticul comunist
- Cum să organizați un grup de Cruce Neagră Anarhistă. Un ghid practic
- *David Graeber* – Ești un anarhist? Răspunsul te-ar putea surprinde!
 - Noii anarhiști
 - Speranța în comun
- *Dennis Fox* – Anarhism și psihologie
- *Necunoscut* – Slogane din mai 68
- *Emma Goldman* – Căsătorie și iubire
 - Gelozia: cauze și posibile remedii
 - Nu există Comunism în URSS
- *Errico Malatesta* – Anarhia
- *Giorgio Agamben* – De la un stat al controlului către un praxis al puterii destituate
- *Institutul pentru Studii Anarhiste* – Genul
- *Ionuț-Valentin Cucu* – Kurzii, între naționalism identitar și federalism liberatar
- *Lucy Parsons* – Principiile anarhiei
- *Martin Veith* – Neobositi! Iuliu Neagu-Negulescu
 - Răsboi răsboiului
- *Mary Nardini Gang* – Către cea mai queer dintre insurecții
- *Mechel Stanger* – Amintirile unui anarhist din România
- *M.E.K.A.N.* – Demoni Dansatori: cugetări provizorii asupra mișcării free party siciliene
- *Mihail Bakunin* – Catehism revoluționar
- *Murray Bookchin* – Municipalismul liberatar
 - Revolta marinarilor din Kronstadt
- *Nick Heath* – O scurtă istorie a mișcării anarhiste bulgare
- *Nimeni nu e ilegal* – Împreună împotriva granițelor, statelor și războaielor!
- Panait Mușoiu: o scurtă biografie și câteva anexe literare (ed. II)
- *Philip Richlin* – 10 reguli pentru o societate non-violentă
- *Piotr Kropotkin* – Ordinea
- *Robert Graham* – Ideea generală a Revoluției la Proudhon
- Sub același acoperiș: Antologia revendicărilor și analizelor pentru dreptate

locativă — o perspectivă intersecțională în contextul pandemiei COVID-19

- Suprarealism și anarhism
- Ucraina, vești de pe frontul libertar
- *Veda Popovici* – Poliția Ucide! Practici și principii pentru o solidaritate feministă anti-represiune
- *Vlad Brătuleanu* – Anarhismul în România

II. În maghiară

- A Combahee River Collective Nyilatkozata
- *Adina Marincea* – Ez (nem) egy szerelmi történet! LoveKills, punk és az anarchafeminizmus első húsz éve Romániában
- *Angela Davis* – Reformáljuk meg vagy számoljuk fel a börtönöket?
- *Audre Lorde* – A düh használatáról: a rasszizmusra válaszoló nők – Életkor, rassz, osztály és nem: Nők újradefiniálják a különbséget
- *bell hooks* – Feminista politika – Megérteni a patriarchátust
- *C. Ganait* – Vélemény: 100+ évnyi libertárius publicisztika Romániában
- *Carmen Gheorghe* – Fejünkbe húzzuk a szoknyáinkat a roma feminizmusért
- *Carolina Voizian* – Könyv, kégli, kéreg, kuckó, kvártély
- *CrimethInc.* – Az én mint Másik. Reflexiók az öngondoskodásról
- *David Graeber* – Közös remény – Te anarchista vagy? A válasz meglephet!
- *Georgiana Aldessa Lincan* – A fehér privilégium felhasználása a társadalmi igazságosságért folytatott harcban
- *Giorgio Agamben* – Az ellenőrző államtól a destituáló hatalom praxisáig
- Határokon átvelő feminista manifesztum

- *Két Dűsznómia* – A személyes egyben politikai – javaslatok baloldali aktivista körökben alkalmazható jó gyakorlatokra
- *Kimberlé Crenshaw* – Az interszekcionalitás sürgőssége
- *Murray Bookchin* – Libertárius municipalizmus
- *Oana Dorobanțiu* – Szövetségesség és performativitás: mit jelent szövetségessének lenni?
- *Poór Péter* – Liberter pedagógia Spanyolországban (1868-1939)
- *Robin Pajtás Szabadiskolája* – Paulo Freire és „Az elnyomott pedagógiája”
- *Sam Dolgoff* – Autonómia és föderalizmus
- *The Ongoing Collective* – Anarchafeminista Manifesztum 1.0
- *Vincze Enikő* – Küzdelmek a társadalmi reprodukció terén világszerte idején: Lakhatási igazságosság Romániában

III. În engleză

- *Adina Marincea* – This is NOT a love story! LoveKills, punk and the first 20 years of anarcho-feminism in Romania
- *Cosmin Koszor-Codrea* – Science popularization and Romanian anarchism in the nineteenth century
- *Cristian-Dan Grecu* – Csipike, the Communist Pipsqueak
- *Martin Veith* – War against war
- *Mechel Stanger* – The memoirs of an anarchist from Romania
- *M.E.K.A.N.* – Ecstasy in the time of cholera
- *Nimeni nu e ilegal* – Together against borders, states and wars
- *Vlad Brătuleanu* – A Brief History of Anarchism in Romania
- Essential Strike Manifesto for the 8th of

March / A nélkülözhetetlen sztrájk március 8-i manifesztuma / Manifestul grevei esențiale de 8 martie

IV. Alte limbi

- *A. Răvășel* – Petite histoire du mouvement libertaire roumain du XIX-ème siècle à présent
- *M.E.K.A.N.* – Ekstase in Zeiten der Cholera
- *Veda Popovici* – La Police assassine ! Pratiques et principes pour une solidarité féministe contre la répression.

CĂRȚI:

I. În română

- Nicolas Trifon: un parcurs libertar internaționalist – interviuri
- *Iuliu Neagu-Negulescu* – Arimania
- *Mihail Bakunin* – Dumnezeu și Statul
- *Mihail Bakunin* – Federalism, socialism și antiteologism & Catehism revoluționar
- *Precum furtunile* – colecție de poezii queer
- *Queerș pentru Palestina* – luări de poziție, eseuri și poeme culese de Blocul Roz
- *Henry David Thoreau* – Walden sau viața-n pădure (o ediție ilustrată)
- *Murray Bookchin* – Să ne amintim de Spania

Pagini Libere este un colectiv editorial libertar

Scopul nostru este acela de a oferi publicații (cărți, broșuri, zine etc.) în limbi folosite local (română, maghiară) sau internațional (engleză, franceză etc.), în ideea de a populariza și inspira viziuni și practici alternative la sistemul actual. O dimensiune foarte importantă a activității noastre rămâne popularizarea istoriilor anti-autoritare locale. Încercăm să acoperim în acest sens o varietate cât mai largă de tematici și abordări.

Tradiția libertară a fost întotdeauna una în care broșurile, cărțile, manifestele etc. au circulat liber, neîngrădit. Continuând această tradiție, materialele publicate de noi pot fi folosite, adaptate sau modificate de către oricine dorește acest lucru, însă nu cu un scop comercial. Cerem, pe cât posibil, persoanelor care folosesc materialele pe care le-am publicat sau părți din acestea să specifice sursa de unde le-au preluat.

pagini-libere.ro
[instagram.com/paginilibere](https://www.instagram.com/paginilibere)
[facebook.com/editurapaginilibere](https://www.facebook.com/editurapaginilibere)
editurapaginilibere@protonmail.com

Retefarul unei ocupari este un „manual” care descrie organizarea ocupării studentești a Facultății de Umanism și Științe Sociale din Zagreb (Croatia) care a avut loc în primăvara anului 2009 și a durat 35 de zile. A fost scris din două motive: pentru a documenta ce s-a întâmplat și pentru a prezenta felul de organizare a acestei acțiuni într-o asemenea manieră încât să poate fi de folos altor activiștx sau membrx ai diverse grupări care doresc să întreprindă o astfel de acțiune.